

Ehl-i Kisâ (Âl-i Abâ) Kıssasını Nakleden Bir Eser: *Siyer-i Âl-i Beyt*

A Literary Work That Narrates The Story of Ahl al-Kisâ (Ahl al-Beyt): Siyer-i Âl-i Beyt

Hatice Kübra Tekdemir

Arş.Gör.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
Res. Asst. Dr., Dokuz Eylül University, Faculty of Theology, Islamic History and Arts, İzmir, Türkiye
kubra.tekdemir@deu.edu.tr | <https://orcid.org/0000-0002-3495-0739>

Article Type / Makale Tipi
Research Article / Araştırma Makalesi

Article Information / Makale Bilgisi
Received / Geliş Tarihi: 04.10.2024
Accepted / Kabul Tarihi: 22.12.2024
Published / Yayın Tarihi: 31.12.2024

DOI: 10.31591/istem.1561140

Cite as / Atıf: Tekdemir, Hatice Kübra. "Ehl-i Kisâ (Âl-i Abâ) Kıssasını Nakleden Bir Eser: *Siyer-i Âl-i Beyt*". *İstem* 44 (2024), 301-328. <https://doi.org/10.31591/istem.1561140>

Plagiarism / İntihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. / Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Copyright / Telif Hakkı: "Authors retain the copyright of their works published in the journal, and their works are published under the CC BY-NC 4.0 license. / Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC-BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanır."

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/istem>

Ehl-i Kisâ (Âl-i Abâ) Kıssasını Nakleden Bir Eser: Siyer-i Âl-i Beyt

Öz

Âl-i abâ veya pençe-i âl-i abâ tabirleri, edebî eserlerde çokça kullanılmıştır. Makalemize konu edindiğimiz, kütüphane kataloğuna Siyer-i Âl-i Beyt ismiyle kaydedilmiş müellifi belirsiz eser ise baştan sona sadece âl-i abâyâ dair bir kıssayı aktarmaktadır. Eserin Celâleddin Süyûtî'nin ehl-i kisâ hakkında kaleme aldığı bir risâlesinin mensur tercümesi olduğu anlaşılmıştır. Süyûtî'nin söz konusu eserinin manzum iki Türkçe tercümesi daha bilinmektedir. İlgili eserler üzerine daha önce çalışan araştırmacılar Süyûtî'nin risâlesinden tercüme edilmiş, aynı kisâ rivâyetini aktaran bir başka eser daha tespit edilemediğini ifade etmişlerdir. Makalemizde, Süyûtî'nin risâlesinin daha önce fark edilmemiş mensur üçüncü bir tercümesi olan Siyer-i Âl-i Beyt tanıtılmış ve bahsi geçen iki manzum tercüme ile mukayesesi yapılmıştır. Her ne kadar tercüme bir eser olsa da, Siyer-i Âl-i Beyt'te lafzî bir çeviri yapılmamış olup süslü bir anlatımla zenginleştirilmiş özgün ve serbest bir tercüme metodu benimsenmiştir. Yazarın şahsî tasarrufları ve bizzat kendisinin eklediği kelime ve açıklamalar göz önüne alındığında, eserin te'lîf-tercüme niteliğinde olduğu söylenebilir. Makalemizde ayrıca, daha önceki çalışmalarda belirtildiği gibi, aktarılan ehl-i kisâ anlatısının bir hadîs-i şerîf olmadığı ortaya konmuştur. Zira bu rivâyet, mevzû hadîsleri toplayan kaynaklar dâhil, hiçbir hadîs kaynağında mevcut değildir. Süyûtî, ehl-i kisâ hakkında bir hadîs değil, muhtemelen sözlü kültürde anlatılagelen bir kıssayı nakletmiş, daha sonraki dönemlerde ise bu kıssa Süyûtî'nin risâlesinden alınarak başına uydurma bir senet ve sonuna Şîa propagandasına hizmet eden birtakım sözler eklenip hadîs-i şerîf süsü verilerek 'Avâlimu'l-'Ulûm ve Mefâtihu'l-Cinân gibi birtakım Şîi kaynaklarında paylaşılmıştır. Gökten indirilen sofrâ ile kisâ ehlinin nimetlendirilmesi, ehl-i kisânın ayrıcalıklı olduğuna dikkat çekilmesi, yalnızca âl-i abânın kıyâmet günü cehennem korkusundan emin olacaklarının ve sadece kendilerine şefaât edileceğinin ifade edilmesi, sıradan insanların ulaşamayacağı, Allah'a en yakın anın ve İlahî aşk cezbisinin kisâ-i Yemânî altında mestûr olduğunun belirtilmesi vb. içerik unsurlarıyla bezeli Siyer-i Âl-i Beyt, bir edebî eserde kisâ-i Yemânî motifine ve ehl-i kisâyâ nasıl kutsallık izâfe edildiğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Anahtar Kelimeler: Türk İslâm Edebiyatı, Kisâ-i Yemânî, Ehl-i kisâ, Âl-i Abâ, Siyer-i Âl-i Beyt.

A Literary Work That Narrates The Story of Ahl al-Kisâ (Ahl al-Beyt): Siyer-i Âl-i Beyt

Abstract

As a term, âl-i abâ or penche-i âl-i abâ has been used frequently in literary works. The literary work of unknown authorship, which we have examined in our article and is registered in the library catalogue as Siyer-i Âl-i Beyt, from beginning to end, narrates a story particularly about âl-i abâ. It was understood that the work is a prose translation of a treatise written by Celâleddin Suyûtî. There are also two Turkish verse translations of Suyûtî's treatise. Researchers who have previously studied these works have not recognised a third translation. In our article, a third prose translation of Suyûtî's work, Siyer-i Âl-i Beyt was introduced and compared with the two verse translations mentioned above. Although it is a translation, it doesn't follow a literal translation method. Considering the author's personal preferences and the explanations he added himself, it can be considered as an original literary work. In addition, as stated in previous studies on verse translations, it has been shown in our article that the narration of the ahl al-kisâ is not a hadith. Because this narration doesn't exist in any hadith source, including sources collecting fabricated hadiths. Suyûtî didn't narrate a hadith about ahl al-kisâ, but narrated a story that was probably told in oral culture. And in later periods, this story was taken from Suyûtî's treatise, a fabricated chain of narration was added in the beginning and some words that served Shia propaganda were added at the end and it was shared in some Shia sources such as 'Avâlimu'l-'Ulûm and Mafâtihu'l-Cinân in a form of hadith. Siyer-i Âl-i Beyt, which is adorned with arguments such as the blessing of ahl al-kisâ with a table sent down from heaven is also noticeable in terms of showing how holiness is given to ahl al-kisâ in a literary work.

Keywords: A Literary Work That Narrates The Story of Ahl al-Kisâ (Ahl al-Beyt): Siyer-i Âl-i Beyt.

Giriş

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi koleksiyonu, 4509 numarada *Siyer-i Âl-i Beyt* adı ile kayıtlı, yer yer manzum parçalar ihtiva eden muhtasar mensur eser dikkatimizi çekmiştir. Eserin müellifi belli değildir ve ikinci bir nüshası tespit edilememiştir. Bir kisâ rivâyeti çerçevesinde âl-i abâdan bahseden eserin siyer şeklinde kütüphane kataloğuna kaydedilmiş olması ayrıca dikkat çekicidir. Esasen sîret kelimesinin çoğulu olan siyer, tüm yönleriyle Hz. Peygamber'in hayatını konu edinmeyi amaçlayan ilim dalına işaret etmektedir.¹ Cumhuriyet öncesine kadar siyer, Osmanlılarda tarih ilminin konusu olmaktan ziyade edebiyat sahasına kaymış ve daha çok bu alanda gelişim göstermiştir. Edebiyatımızda siyer ve megâzî kitapları ise Hz. Peygamber'in hayatı, şahsiyeti, mucizâtı, savaşları, halifeleri ile ashabının etrafında gelişen olayları konu edinen eserlerdir.² Öte yandan siyer, mevlid, na't gibi terimler, her ne kadar Hz. Peygamber'i çeşitli yönlerden ele alan edebî türlere ve bu türlerde verilmiş eserlere işaret etseler de, bazen bizzat Hz. Peygamber'i değil, Hz. Peygamber'in ehlini anlatan eserleri de ifade ederler. Örneğin edebiyatımızda Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin için yazılan mevlidlere³ ve Hz. Ali na'tlarına⁴ rastlanmaktadır. Makalemizde incelemeye tâbi tutacağımız eser de âl-i abâdan (Hz. Fâtıma, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin) bahsetmektedir. Eserin, kütüphane kataloğuna *Siyer-i Âl-i Beyt* ismiyle kaydedilmiş olması bu minvalde düşünüldüğünde şaşırtıcı değildir. Makalemizde eserden bahsederken kütüphane kaydı esas alınarak bu isim kullanılacaktır.

Âl kelimesi, akrabalık, inanç, kültür, fikir, idare vb. bağlarla bir şahsa bağlı kimseleri ifade etmektedir. İslâm tarihinde ilk defa Hz. Peygamber'in yakınları için kullanıldığı anlaşılan âl kelimesiyle âl-i Resûl, âl-i Muhammed, âl-i Nebî, âl-i abâ gibi terkipler yapılmıştır. Ehl-i abâ, ehl-i kisâ, ehl-i beyt terimleri de aynı veya yakın anlamlarda İslâm kültür tarihi boyunca kullanılagelmiştir.⁵ Âl-i beyt ile ehl-i beyt kavramları kaynaklarda çoğu kez özdeş kullanılmıştır. Ehl-i beyt teriminin kimleri tazammun ettiği hususunda ise muhtelif görüşler bulunmaktadır. Tathîr Âyeti şeklinde bilinen Ahzâb Sûresi'nin 33. âyeti ve Buharî'nin *Sahîh*'inde yer alan bir rivâyetten yola çıkılarak bu terimle Hz. Peygamber'in hanımlarının kastedildiği

¹ Bk. Mehmet Şimşir, "Manastırlı Mehmet Rifat'ın Tuhfetü'l İslâm Adlı Eseri Özelinde Osmanlı'da Türkçe Siyer Çalışmaları", *İSTEM* 30(2017), 311.

² Bk. Mustafa İsmet Uzun, "Siyer ve Megâzî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), 37/324.

³ Bk. Hakan Yekbaş, "Türk Edebiyatında Ehl-i Beyt (Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin) Mevlidleri", *Klasik Türk Edebiyatında Ehl-i Beyt*, ed. Necmiye Özbek Arslan, Fazile Eren Kaya (Çanakkale: Paradigma Yay., 2023), 268-301; Necdet Şengün, "Hz. Fâtıma Mevlidi ve Vesîletü'n-Necât ile Mukayesesi", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/2 (2008), 419-438.

⁴ Hz. Ali na'tları hakkında genel bir değerlendirme için bk. Meliha Yıldırım Sarıkaya, *Türk İslâm Edebiyatında Hz. Ali* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2004), 479.

⁵ Bk. Ahmet Özel, "Âl", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1989), 2/305.

ifade edilmiştir.⁶ Öyle ki bazı kimseler, bu ayete dayanarak ehl-i beyt kavramının yalnızca Hz. Peygamber'in hanımlarını kapsadığını söylemiştir.⁷ Çeşitli hadislerde ise Hz. Peygamber'in Hz. Fâtıma, Hz. Ali ve onların çocukları Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i bir örtünün (kisâ) altına alarak onları ehl-i beyti olarak andığı ve kendileri için hayır duada bulunduğu ifade edilmektedir. Çoğu kaynakta ehl-i kisâ terimiyle, edebiyatımızda ise ehl-i abâ veya âl-i abâ ifadeleriyle anılan abâ altındaki bu isimlerin ehl-i beyti oluşturduğu söylenmiştir. Şîî telakkisine göre de âl-i abâyâ dâhil olan şahıslar ehl-i beyti oluşturmaktadır. Bunlara bazen dokuz imam da eklenebilmektedir. Öte yandan Sünnî âlimler, âl-i abâ ile ilgili rivâyetleri ekseriyetle sahih kabul etmekle birlikte, Hz. Peygamber'in hanımlarının, çocuklarının ve hatta sahabeden Selmân-ı Fârisî'nin de ehl-i beyte dâhil olduğunu ifade ederler.⁸ Birtakım Sünnî kaynaklar Selmân-ı Fârisî'nin (ö. 36/656 [?]) yanı sıra Vâsile b. Eskâ' (ö. 85/704 [?])'ı da ehl-i beyte katar. Yine mevkûf bir rivâyete dayanarak bazı Sünnî kaynakların, ehl-i beyti, âl-i Ali, âl-i Abbâs, âl-i Ca'fer ve âl-i Akîl olarak tanımladıkları görülmektedir.⁹ Ehl-i beyti sadece âl-i abâdan müteşekkil sayan ve âl-i abânın günahattan korunmuş (masûn) olduğunu iddia eden Şîî telakkî, âl-i abâyı kutsileştirmiştir. Bâtınî ve Hurûfîler de âl-i abâyı bir el şeklinde tasvir ederek bu tasvirin Allah lafzının remzi olduğunu iddia etmiş ve "Nâm-ı Ahmed nüsha-i îcâda bis-millâhtır/ Pençe-i âl-i abâ aynıyle bir Allâh'tır" demişlerdir. Sünnî âlimler ise kimi Şîî fırkalarının aşırılık barındıran âl-i abâ telakkisini reddetmiş ve bu anlayışa cephe almıştır. Yine de bazı mutasavvıfların bu Şîî telakkisinin etkisinde kaldığı anlaşılmaktadır.¹⁰ Türk İslâm edebiyatı kaynaklarına bakıldığında da, her ne kadar İslâmiyet'in temel ilkelerine ters düşecek veçhesi benimsenmemiş olsa da, ekseriyetle Şîî anlayışa öykünerek ehl-i beyt ile âl-i abânın özdeş kabul edildiği ve birtakım Sünnî kaynaklarca ehl-i beyte dâhil edilen şahısların çoğu kez kavramın dışında bırakıldığı görülmektedir. Nadiren de olsa bazı edebî eserlerde bu temâyülün dışına çıkılabilmektedir. Örneğin Fuzûlî'nin, âl-i abânın yanı sıra Selmân-ı Fârisî'yi de ehl-i beyte dâhil ettiği, şu beytinden anlaşılmaktadır:

*Sâyir-i mahlûkdan bir kimse olsa pâk-dil
Ehl-i Beyt'in fırkasından sayılır Selmân olur¹¹*

Türk İslâm edebiyatında ehl-i beyte, dolayısıyla âl-i abâyâ çokça vurgu yapı-

⁶ Bk. Mustafa Öz, "Ehl-i Beyt", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1994), 10/498.

⁷ Bk. Mehmed Said Hatiboğlu, "İslamda İlk Siyasî Kavmiyetçilik Hilâfetin Kureysliliği", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23(1978) (Ayrı basım), 20.

⁸ Bk. Süleyman Uludağ, "Âl-i Abâ", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1989), 2/306-307.

⁹ Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Adil Yavuz, "Kisâ Hadisi Rivâyetleri ve Ehl-i Beyt Kimliği", *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19(2005), 176.

¹⁰ Bk. Uludağ, 307.

¹¹ Fuzûlî, *Fuzûlî Divânı*, haz. Kenan Akyüz vd. (Ankara: Akçağ Yay., 1990), 40.

lır ve âl-i abâ ibaresinin yanı sıra, Hz. Peygamber'le birlikte, abâya bürünen beş kişiyi ifade eden hamse-i âl-i abâ veya pençe-i âl-i abâ ifadeleri edebî eserlerde yer bulur. Örneğin pençe-i âl-i abâ ibaresi Yenişehirli Avnî Bey'in bir gazelinde şu şekilde geçmektedir:

*Merhamet kıl pençe-i âl-i abânun aşkına
Avnî-i şeydâ dahîlündür senündür yâ Alî¹²*

Yahyâ Bey ise âl-i abâyı çâr yâr (Hulefâ-i râşidîn) ile birlikte anmıştır:

*Zînet-i dünyâya aldanma didi Hayrû'l-beşer
Çâr yâr ile bize âl-i abâ ibret yeter¹³*

Edebiyatımızda, âl-i abâya dâhil olan Hz. Fâtıma, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e ayrı ayrı önem atfedildiği anlaşılmaktadır. Öyle ki, âl-i abâyı oluşturan isimlerden her biri hakkında çeşitli müstakil eserler kaleme alınmış ve bu isimler etrafında, özel terimleri hâiz bir literatür şekillenmiştir. *Dâsîtan-ı Fâtıma, Vefât-ı Fâtıma, Tezvîc-i Fâtıma, Menâkıb-ı Murtazaviyye, Sad Kelâm-ı Hazret-i Ali, Çihil Kelâm-ı Hazret-i Ali, Ceng-nâme-i Hz. Ali, Gazavât-ı Hz. Ali, Fazîlet-nâme-i Hazret-i Ali, Hasâis-ı Hz. Ali, Vasiyyet-nâme-i Hz. Ali, Mev'ıza-i Hz. Ali, Neseb-nâme-i Evlâd-ı Hz. Ali, Hilye-i Hasan u Hüseyin, Mersiye-i Hasan u Hüseyin, Maktel-i Hüseyin* adlarıyla kaleme alınmış pek çok esere edebiyatımızda rastlanabilmektedir. Bu isimlendirmelerden bazılarının edebî bir türe de işaret ettiği söylenebilir. Bilhassa Hz. Ali etrafında şekillenen edebî eserler ve Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehit edilmesini konu edinen Maktel-i Hüseyinler oldukça fazladır. Âl-i abâyı bir bütün olarak ele alan müstakil edebî eserler de yazılmıştır. Kütüphanelerde tespit edilen âl-i abâ başlıklı eserler, bir çalışmada şu şekilde sıralanmıştır: *Menâkıb-ı Âl-i Abâ, Terceme-i Risâle-i Âl-i Abâ, Melce'-i Âl-i Abâ, Dâstân-ı Âl-i Abâ, Kemâl-nâme-i Âl-i Abâ, Ravza-i Âl-i Abâ, Risâle-i Silsile-nâme-i Âl-i Abâ, Risâle-i Penc-i Âl-i Abâ*.¹⁴ Bu eserlere, Sâ'atî'nin *Âl-i Abâ ve Âl-i Resûl Hakkında Risâle*'si de eklenebilir.¹⁵

1. Siyer-i Âl-i Beyt'in Muhtevası

Siyer-i Âl-i Beyt, esasen Hz. Peygamber'in âl-i abâyı Yemen işi örtüsü (kisâ-i

¹² Lokman Turan, *Yenişehirli Avnî Bey Divanı'nın Tahlili (Tenkitli Metin) Encümen-i Şuarâ ve Batı Tesirinde Gelişen Türk Edebiyatına Geçiş* (1. Cilt) (Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1998), 969.

¹³ Yahyâ Bey, *Dîvân* (Tenkidli Basım), haz. Mehmed Çavuşoğlu (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., 1977), 176. Âl-i abânın yanı sıra âl-i Ahmed, âl-i Muhammed, âl-i Resûl, âl-i Nebî, âl-i Zehrâ vb. terkiplerin klâsik edebiyatımızda çeşitli kullanımlarını görmek için bk. Müjgân Cunbur, "Klâsik Edebiyatımızda Ehl-i Beyt Sevgisi", *ERDEM* 8/24(1996), 909-960.

¹⁴ Bk. Bünyamin Tan, "Şair Hüseyin ve Mesnevisi: Risâle-i Penc-i Âl-i Abâ", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* 88(2018), 37.

¹⁵ Bk. Sâ'atî, *Âl-i Abâ ve Âl-i Resûl Hakkında Risâle*, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Reşid Efendi, 387. Eserin başka bir nüshasından yapılan çevirisi için ayrıca bk. Mustafa Alkan – Gamze Toker, "Sâatî'nin Alevîlik/ Bektaşılık Risâlesi", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* 65(2013), 211-236.

Yemânî) altına almasını anlatan bir eserdir. Eserde hadîs kaynaklarında yer almayan bir kisâ rivâyeti/kıssası, bir hikâye örgüsü içinde, edebî bir anlatıyla okuyucuya aktarılır. Bu anlatı yer yer bazı beyitler ve naslarla zenginleştirilmiştir.

Eser, besmeleden sonra iki mevzû hadîsin nakliyle başlar. Bu mevzû hadîslerin ilki, “Ey Ebû Bekir, müjdelersun ki Allah insanlara âmmeten, sana ise hâssaten görünür”¹⁶; ikincisi ise, “Allah her peygamberin neslini kendi soyundan, benim neslimi ise kızım Fâtıma ile Ali b. Ebî Tâlib’in soyundan kıldı”¹⁷ anlamlarındaki rivâyetlerdir. Bu iki mevzû hadîsten sonra ise sûfiyâne eserlerde ve hat levhalarında çokça rastlanan “Âyinedir bu âlem her şey haqq-ıla kâ’im/Mir’ât-ı Muhammed’den Allâh görünür dâ’im” beyti getirilir.

Yukarıda ifade edilen kısa girişten sonra ikinci bir besmele ile eserin asıl konusunu teşkil eden kisâ rivâyeti anlatısı başlar. Bu rivâyete göre Hz. Peygamber bir gece Hz. Fâtıma’nın evine gider ve kendisini bir miktar güçten düşmüş hissettiğini söyler. Hz. Fâtıma buna karşılık yardımın ancak Allah’tan geleceğini ve durumu Allah’a havale etmenin en doğrusu olacağını ifade eder. Hz. Peygamber, kızından kisâ-i Yemânî’yi kendisine uzatmasını ister ve kisânın altına girer. Bu muhâvereye üzerine odaya giren Hz. Hüseyin, annesi Fâtıma ile selamlaştıktan sonra Hz. Muhammed’in kokusunu aldığını belirtir. Annesinin, Hz. Peygamber’in kisânın altında olduğunu söylemesi üzerine kisâyâ yaklaşarak Hz. Peygamber’i selamlar ve Arapça iki beyit okur. Hz. Hüseyin’in ağzından aktarılan beyitlerde, kisâ-i Yemânî’ye bizzat hitap edilerek şifa ve devanın kisâdan geldiği, bayrağın, havzın ve yüce mertebelerin kisâ altında bulunduğu ifade edilir. Arapça beyte serbest bir tercüme ile anlam veren müellif, Hz. Peygamber’e kisâ-i Yemânî altında hayat verildiğini söyler. Burada âl-i abânın ve dolayısıyla ehl-i beytin bir simgesi olarak kisâ-i Yemânî’ye kutsiyet izafe edildiğini görmek mümkündür. Hz. Hüseyin’in inşâd ettiği beyitlerden sonra ise iki mevzû rivâyet getirilir. Bunlardan ilki, “Ne mukarreb bir meleğin, ne de gönderilmiş bir nebînin nâil olabileceği, Allah’la beraber geçirilecek vakitler bana tahsîs edilmiştir”¹⁸; ikincisi ise, “Aşk, Rahmân’ın cezbelerinden bir cezbedir”¹⁹

¹⁶ Eserde lafızları değiştirilerek verilen mevzû hadîsin tam ve doğru hâli için bk. Abdurrahmân İbnü’l-Cevzî, *el-Mevzûât*, thk. Abdurrahmân Muhammed Osmân (Medine: el-Mektebetü’s-Selefiyye, 1966), 1/307; İsmâil b. Muhammed el-Aclûnî, *Keşfü’l-Hafâ*, thk. Abdulhamîd b. Ahmed Hindâvî. (Beyrut: el-Mektebetü’l-Asriyye, 2000), 1/278; Muhammed Tâhir b. Alî el-Fetenî, *Tezkiretü’l-Mevzûât* (Mısır: İdâretü’t-Tıbâati’l-Müniriyye, 1343), 93.

¹⁷ Bk. Süleymân b. Ahmed et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-Kebîr*, thk. Hamdî b. Abdilmecîd es-Selefi (Kâhire: Mektebetü’bni Teymiyye, 1994), 3/43; el-Aclûnî, 2/141; el-Fetenî, 98.

¹⁸ Bk. el-Aclûnî, 2/173, 204.

¹⁹ Bu mevzû hadîs aslında “جذبة من جذبات الحق توازي عمل الفلین” (Hakk’ın cezbelerinden bir cezbe, insanların ve cinlerin amellerinin toplamı kadar ağırdır) şeklinde olup, aşk lafzı mevzû hadîsin metninde yer almaz. Bk. el-Aclûnî, 1/383. Öte yandan bazı sûfiyâne tefsîrlerde, aşkın, insanın, şahsî gayreti ile kesbedemeyeceği bir cezbe hâli olduğu ifade edilmiş ve bu mevzû hadîsle birlikte aşk kavramı ilişkilendirilmiştir. Bk. İsmâil Hakkı, *Rûhu’l-Beyân* (Beyrut: Dâru’l-Fikr, 1127), 4/486; Hasan b. Muhammed en-Nisâbü’rî, *Garâibü’l-Kur’ân ve Regâibü’l-Furkân*, thk. Zekeriyâ Umeyrât (Beyrut: Dâru’l-Kütübî’l-İlmiyye, 1416), 4/237.

anlamındadır. Müellif, sıradan insanların asla erişemeyecekleri bu özel yakınlık anının ve bir cezbe hâli olan aşkın ise kisâ-i Yemânî altında mestûr olduğunu söyler. Böylece kisâ-i Yemânî'nin kutsiyeti eserde pekiştirilmeye çalışılır. Daha sonra kisâ rivâyeti anlatısına kalındığı yerden devam edilerek Hz. Hüseyin'in, Hz. Peygamber'den izin istediği ve kendisine müsaade edilmesiyle kisânın altına girdiği anlatılır.

Hz. Hüseyin'i takiben, önce Hz. Hasan ve sonra Hz. Ali de aynı aşamalardan geçerler. Bu aşamalar, Hz. Fâtıma'nın bulunduğu odaya geliş, Hz. Fâtıma ile selamlaşma, Hz. Peygamber'in kokusunun duyulduğunu beyan etme, Hz. Peygamber'in kisânın altında olduğunu öğrenme, Hz. Peygamber'i selamlama, ikişer beyit inşâd etme ve kisânın altına girme şeklinde sıralanabilir. Hz. Ali'nin kisâ altına girmesinden sonra nihayetinde Hz. Fâtıma da iki beyit söyler ve Hz. Peygamber'den izin alarak kisânın altına girer. Böylece Hz. Peygamber, Hz. Hüseyin, Hz. Hasan, Hz. Ali ve Hz. Fâtıma kisâ-i Yemânî'nin altında buluşmuş olurlar.

Hz. Fâtıma'nın da kisânın altına girmesiyle pençe-i âl-i abâyı oluşturan beş kişinin kisâ altında buluşmasının akabinde eserde yeni bir bölüm başlamaktadır. Burada ilk olarak, Allah Teâlâ'nın, gökyüzündeki ve yeryüzündeki meleklerine hitap ettiği ve kendi izzeti, şanı ve yüceliği üzerine yemin ederek tüm mahlûkâtı, gökyüzünü, yeryüzünü, dağları, kâfir ve Müslüman insanlar ile cinleri, ateşi, denizleri, taşları, ağaçları, gece ve gündüzü kisâ-i Yemânî altında bulunan zâta (Hz. Peygamber) duyduğu muhabbet sebebiyle yarattığını söylediği anlatılır. Allah Teâlâ, Cebrâ'îl (a.s.)'a yeryüzüne inerek bu müjdeyi Hz. Peygamber'e iletmesini emreder. Bunun üzerine Cebrâ'îl (a.s.) şimşek hızıyla yeryüzüne inip Hz. Peygamber'in huzuruna gelir. Hz. Peygamber'i beş kere farklı lafızlarla selamladıktan sonra, tüm mahlûkâtın kisâ-i Yemânî'nin altında olan zâtın şerefine yaratıldığını kendisine müjdeler. Burada, Hz. Peygamber'in doğrudan anılmayıp "kisâ-i Yemânî'nin altında olan zât"ın aşkına tüm mahlûkâtın yaratıldığının söylenmesi, kisâ-i Yemânî'nin, dolayısıyla kisâ-i Yemânî'ye bürünen âl-i abânın kutsiyetini pekiştirme çabası olarak ayrıca değerlendirilebilir.

Metnin devamında Hz. Hüseyin bazı beyitleri okumak için tekrar Hz. Peygamber'den izin alır ve bu defa peş peşe on iki beyit söyler. İlk beyitte Hz. Hüseyin'in ağzından Hz. Fâtıma ve Hz. Ali, cevherlerin zübdesi olan incilere benzetilir ve Hz. Hüseyin, "ibnü'l-cevheryn" (iki cevherin oğlu) şeklinde tavsif edilir. İkinci beyitte Hz. Ali güneşe, Hz. Fâtıma aya, Hz. Hüseyin ise güneş ile ay arasında bir yıldıza benzetilir. Metnin çoğu yerinde olduğu gibi üçüncü beyitte Hz. Fâtıma yine lakabı ile birlikte anılırken, Hz. Ali "vârişü'l-îlmi ve mevle's-şekaleyn" (ilmin vârisi ve insan ile cinlerin efendisi) şeklinde tanıtılır. Devam eden üç beyitte ise Hz. Hüseyin, dedesi Hz. Muhammed ile övünür. Kureyşlilerin putlara taptığı bir zamanda Allah'a kulluk eden bir çocuk zuhur etmiştir. O, Hz. Muhammed'den başkası değildir. Kureyşliler Lât ve 'Uzzâ dedikleri iki puta taparken o çocuk iki kibleye karşı namaz

kılmaktadır. Hz. Hüseyin, Hz. Peygamber'i karanlıkları aydınlığa kavuşturan "sey-yidü'l-kevneyn" (dünya ve ahiret hayatının efendisi) şeklinde anar. Yedinci ve sekizinci beyitlerde, Hz. Hüseyin tekrar anne ve babasıyla övünür. Hz. Ali'nin Huneyn Gazvesi'nde ve diğer savaşlarda kâfirleri öldürdüğünü söyler ve yiğitliğine dikkat çeker. Hz. Fâtıma'nınsa Hz. Peygamber'in gözbebeği olduğunu belirterek seçkin soyuna dikkat çeker. Hz. Hüseyin, dokuzuncu beyitte bu defa amcası Ca'fer b. Ebî Tâlib ile övünmektedir. Amcasının temiz ve asil bir soydan geldiğini ifade ettikten sonra Hz. Ca'fer'i "zû'l-cenâheyn" şeklinde anarak onun "Ca'fer-i Tayyâr" lakabına dikkat çeker. Onuncu beyitte Hz. Hüseyin, kendisiyle birlikte beş kişiyi "aşhâbu'l-'abâ" şeklinde nitelendirir. Şark ve garb, beş kişiden müteşekkil abâ sahiplerinin mülküdür. Burada, şiirde anılmayan Hz. Hasan yerine, şiirde bahsi geçen Cafer b. Ebî Tâlib'in ashâb-ı abâya dâhil edildiği yanılmasına düşülmemelidir. On birinci beyitte Hz. Hüseyin, aba sahiplerinin altıncısının Cebra'îl (a.s.) olduğunu ifade ederek Ka'be ve Hameyn'in kendilerine ait olduğunu söyler. On ikinci ve son beyitte ise ehl-i mahşerin kıyamet günü Hz. Peygamber'in gözbebeği Hz. Hüseyin'in elinden su içecekleri belirtilir.

Hz. Peygamber, on iki beyitlik şiirini bitiren Hz. Hüseyin'e, üç defa "Ahsente" (aferin) diyerek dua eder. O sırada gökten bir sofraya iner ve âl-i abâ hep birlikte bu sofradan yemek yerler. Hz. Ali, Hz. Peygamber'den sofrada bulunan âl-i abâ için fazl ve bereket dilemesini ister. Bunun üzerine Hz. Peygamber, yalnızca o meclistekilerin feza'-i ekberden (en büyük korku olan cehennem korkusundan) emin olacaklarını Hz. Ali'ye söyler. Hz. Ali tekrar söze girerek Hz. Peygamber'den âl-i abânın şerefini haber vermesini ister. Bu defa Hz. Peygamber, yalnızca o meclistekilere kıyamet günü şefaathçi olacağını ifade eder. Ehl-i abâ dışında kalan hiç kimşenin cehennem korkusundan emin olamayacağını ve yine ehl-i abâ dışındakilere şefaath edilmeyeceğinin belirtilmesi, metin boyunca karşımıza çıkan pek çok örnekte de görüldüğü gibi, âl-i abânın kutsiyetine vurgu yapma gayesi taşımaktadır.

Eserin ayrı bir bölüm gibi görünen son kısmında ise müellifin dilinden Hz. Peygamber'e, âline, çocuklarına, zürriyyetine, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'e, Hz. Ali'ye, Hz. Peygamber'in sâir ashâbına ve akrabasına dua edilmekte ve böylece eser nihayete ermektedir.

2. *Siyer-i Âl-i Beyt'e* Kaynaklık Eden Temel Arapça Eser ve Tercümesinde İzlelenen Usûl

*Siyer-i Âl-i Beyt'*in Arapça bir eserden tercüme edildiği açıkça anlaşılmaktadır. Zira eserde önce Arapça ibarelere yer verilmiş, hemen peşindense bu ibareler Türkçeye tercüme edilmiştir. Bir Arapça pasaj tercüme edildikten hemen sonra bir diğeri getirilmiş ve metin boyunca aynı yöntem tatbik edilmiştir. Eserdeki mensur ve manzum kısımların tamamının bu şekilde Arapçadan Türkçeye tercüme edildiği anlaşılmaktadır. Eserde, olduğu gibi verilip daha sonra Türkçeye tercüme edilen bu Arapça ibareler Celâleddîn Süyûtî'nin (ö. 911/1505) ehl-i kisâ konulu bir risâlesin-

den alınmıştır. Dolayısıyla *Siyer-i Âl-i Beyt*, Süyûtî'nin bu risâlesinin tercümesidir. Söz konusu risâlesinin bir nüshası İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı yazma eserler koleksiyonundaki bir mecmua içerisinde yer almaktadır.²⁰ Risâlenin bir diğer nüshasının ise Mısır'da Ezher Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki Arapça yazma eserler koleksiyonunda bulunduğunu tespit ettik.²¹

Siyer-i Âl-i Beyt'teki Türkçe çeviriler, Süyûtî'nin Arapça lafızlarına büsbütün bağlı kalınmadan, çoğu zaman uzun ve süslü bir dil kullanılarak yapılmış serbest tercümelere aittir. Tercümelelerdeki şahsî tasarruflar ve özgünlük göz önüne alınarak eserin te'lif-tercüme niteliğinde olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu sebeple eserin yazarı için mütercim kadar müellif ibaresinin de kullanılabilirliğini düşünüyoruz. *Siyer-i Âl-i Beyt*'in tercüme metodunun daha iyi anlaşılabilmesi için metinden bir misâl verilebilir: Örneğin Süyûtî'nin risâlesinden alınan قال لها إني لأجد رايحة محمد صلى الله عليه وسلم (Ona dedi ki: Hz. Muhammed'in kokusunu alıyorum) ibaresi *Siyer-i Âl-i Beyt*'te şu şekilde Türkçeye tercüme edilmiştir: “Nūr-ı dīde-i Müslimīn Ḥazret-i İmām Ḥüseyn raḍiyallāhü ‘anhü'l-mu‘īn cenāb-ı ḥayru'n-nisā kān-ı elṭāf u vefā Fāṭimatü'z-Zehrā raḍiyallāhü ‘anhāya teveccüh idüp sa‘ādet-i dāreyn ile buyurdu: Taḥkīkan ben ciger-pāre-i risālet misk-ḥatme-i deryā-yı reyāḥīnden bir ḳatre olan rāyiḥa-i Muḥammed ‘atāyā-yı Rabb-i Şamed şallallāhü ‘aleyhi ve sellemi buluram. Ya'nī vücūd-ı raḥmetün li'l-‘ālemīn şemme-i zātīyyesi cānıma resīde olmuştur.”

Yukarıdaki örnekte de görüldüğü üzere, eserde âl-i abânın anıldığı mahallerde ilgili şahısların Süyûtî'nin risâlesinde yer almayan çeşitli ibarelerle tavsif edildiği görülmektedir. Bu, metnin bütününde göze çarpan bir husustur. Örneğin Hz. Ali'den bahsedilirken Esedullāh, Ḥaydar; Hz. Fâtıma'dan bahsedilirken ḥayru'n-nisā, ekremü'n-nisā, eşrefü'n-nisā; Hz. Peygamber'den bahsedilirken Resül-i Ekber, Cenāb-ı kibriyā, Resül-ü's-şekāleyn, Ḥazret-i faḥr-ı kā'ināt, şef'i men fi'd-dāreyn, Resül-i sāhib-i İsrā; Hz. Hüseyin ve Hz. Hasan'dan bahsedilirken Ḥazret-i İmām, nūr-ı dīde-i Müslimīn, ḳurratü'l-‘ayneyn gibi ibareler kullanılmaktadır. Bu lafızlar esas metinden tercüme olmayıp müellifin kendi tasarrufuyla metne dâhil edilmiştir. Çoğu zaman tercümesine asıl metindeki manayı aşan eklemelerde bulunan müellif, bazen de asıl metinde bulunan bazı lafızları tercüme etmekten kaçınır. Aşağıda örnek olarak verilen Arapça pasajda, Cebrâil (a.s.)'ın Hz. Peygamber'i “es-Selāmu ‘aleyke yā Ṭāhā, es-Selāmu ‘aleyke yā Yāsīn, es-Selāmu ‘aleyke yā Müddeşşir, es-Selāmu ‘aleyke yā Müzzemmil, es-Selāmu ‘aleyke yā eyyühe'n-Nebī” şeklinde Kur'ânî lafızlarla beş farklı şekilde selamladığı ifade edilmektedir:

فنزّل جبرائيل كالبرق الحاطف وهو يقول السلام عليك يا طه السلام عليك يا يس السلام عليك يا مدثر
السلام عليك يا مزمل السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته سمعت

²⁰ Celâleddīn Süyûtî, *Ḥaberü Ehl-i'l-Kisâ*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, OE_Yz_1776/1, 1^a-3^b.

²¹ Süyûtî, Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed. *Ḥaberü Ehl-i'l-Kisâ'i ve Fazlīhim*, Ezher Üniversitesi Kütüphanesi, 34196.

Siyer-i Âl-i Beyt'te ise bu selamlama lafızları anılmayıp Cebrâîl (a.s.)'ın Hz. Peygamber'e beş defa selam verdiği söylenmekle yetinilmiştir: "Ya'nî Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm nüzûl idüp beş kerre selâm virüp haber viridi, didi..."

Siyer-i Âl-i Beyt'te, bazen Arapça bir ibare tercüme edildikten sonra, asıl me-tinde yer almayan bazı açıklamaların, tercümenin peşine eklendiği görülmektedir. Örneğin Süyûtî'nin risâlesinde geçen *إني لأجد بي معشوش* ibaresi "*Seyyid-i kâ'inât rifatle buyurdılar ki, yâ Fâtıma, ben kendimi bir miqdâr süst ü za'ıf buluram*" şeklinde Türkçeye tercüme edildikten sonra "*Hâşâ lillâh vücud-ı hümâyün-risâletlerine âlâm-i dünyeviyye 'arız olsun ancak feyz-i İlâhiyye vü envâr-ı şamedâniyye ile ser-şâr olduğundan nâs kendülere vâkı' olan hâlâta teşbîh şadrında olduklarını meş'ar-ı tevâzu'an bu vechle takrîr buyurdılar*" şeklinde bir açıklama eklenmiştir. Bazen ise tercümelerin arasında, Süyûtî'nin Arapça ibarelerindeki la-fızlara "*Bu maḳâmda isnâdda mecâz vâkı' olup münâdî maḳzûf olur*" gibi cümlelerle gramatik yönden dikkat çekilmiştir.

Siyer-i Âl-i Beyt'teki Türkçe kısımlara zaman zaman Süyûtî'nin risâlesinde bulunmayan bazı âyet ve hadîslerin de eklendiği görülmektedir. Örneğin, Arapça bir beytin konu ile bağlantılı görülen iki mevzû hadîs eklenerek tercüme edildiği anlaşılmaktadır:

داعى اللواء والحوض والعالى

يا رسول الله لك الفداء

العشق جذبة *کافل-ی şerîfnde müstefâd olan* *العشق جذبة* *müstağrak-ı 'âlem fuyûz-ı İlâhî oldukları o ân ser-şâr-ı âb-ı rahmet ve leb-rîz-i mâ-i hikmet dîvâr-ı havâş u 'avâmdan mektûm olup kisve-i Yemânî'de mestûr buyurduk. Ey Resûl-i Rabbû'l-'âlemîn ve rahmetün li'l-'âlemîn livâ'-i hamdîn huddâmı bulunan melâ'ike-i 'izâma ve havz-ı Kevşer naşib-i kirâm ve rütbe-i leys-encâm saña ḳurbân olsun. Ya'nî ol nî'met-i 'uzmâ 'inda'llâh seniñ kurbânıñ menzilin-dedür.*

Aşağıdaki iki Arapça beytin tercümesi yapılırken ise Kâf Sûresi'nin 16. âye-tinden alıntı yapılmıştır. Aynı şekilde bu ayet de Arapça beyitlerde geçmemektedir:

قابك نور ساطع عامود

أنت رسول شافع موجود

يا خير الخلائق يا مفقود

يا كنز الدقائق يا سرّ الوجود

"*Azîmü'l-ḳudret ve faḫîmü'l-maḳderet envâr-ı bedâhât ve ziyâ-i sa'âdât-ı lâ-zâlet rumûz-ı nikâtsın ki ziyâret-i rahmete teveccüh eyledim. Beni mübârek ve mu'allâ ḫuzûrına yüz sürmeğe irâde-i mu'cize [ve] ifâde-i merḫametiñ ta'alluḳ ider mi? Sen Resûl-i sâhib-i İsrâ ve şefî'-i rûz-i cezâ ve mevcûd-ı 'ayn-ı Hudâ ve ey ma'nâda celî ve zâhirde 'ayn-ı nâsdan ḫafî cihet-i rahmetden نحن اقرب اليه من جبل الوريد* *Cenâb-ı cellet şânühü ve 'azîmet iḫsânühü kendü Zât-ı İlâhiyyesiniñ ḳurbiyyetiñ ve*

ma'den-i rahmet olan Habîbiniñ hürmetine bu âyet-i kerîmeyi ve bu delîl-i şerîfeyi müdellel buyurmuşdur."

Yukarıda verilen örneklerden ayrıca anlaşılacağı gibi, *Siyer-i Âl-i Beyt*'te Arapça beyitlerin de mensur olarak tercüme edildiği görülmektedir. Bazen tek mısra tek bir cümle ile tercüme edilirken, bazense birden fazla mısranın aynı cümle içinde tercüme edildiği görülmektedir.

Siyer-i Âl-i Beyt müellifi, bazı durumlarda Süyûtî'nin ifade ettiği hususları vurgulamak istememiş ve esas metindeki mânâyı tercümesinde büsbütün değiştirmiş gibidir. Örneğin, Hz. Hüseyin'in okuduğu beyitlerde Hz. Peygamber ile birlikte beş kişiden müteşekkil pençe-i âl-i abâ zikredildikten sonra, âl-i abânın altıncısının Cebrâîl (a.s.) olduğu, "نحن جبريل قد سادسنا" dizesi ile dile getirilmiştir. *Siyer-i Âl-i Beyt* müellifi ise muhtemelen âl-i abâyâ böyle bir eklemede bulunmak istememiş ve bu dizeyi "*Bizlere Cibrîl-i emîn rağbet ider ve muhabbet ider*" diyerek bütünüyle farklı bir anlama gelecek şekilde Türkçeye çevirmiştir.

Süyûtî'nin risâlesinde bulunmadığı hâlde, Hz. Peygamber'e, onun ehline, ashâbına ve tüm yakınlarına dua ettiği bir bölüm, eserin sonuna ayrıca eklenmiştir.

3. *Siyer-i Âl-i Beyt*'te Nakledilen Kisâ Rivâyetinin Kaynağı

Hadîs kitaplarında kisâ hadîsinin farklı rivâyetleri bulunmaktadır.²² İlgili hadîsler incelendiğinde Hz. Peygamber'in ehl-i abâyı kisâsı altına alması olayının esasen Ümmü Seleme'nin evinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. *Siyer-i Âl-i Beyt*'te nakledilen kisâ rivâyetine göreyse hâdise Hz. Fâtıma'nın evinde gerçekleşmiştir. Üstelik rivâyetteki olay akışı, kaynaklarda nakledilen hadîslerdekinden bütünüyle farklıdır. Mevcut hadîsler, *Siyer-i Âl-i Beyt*'te nakledilen kisâ rivâyetine göre oldukça kısadır. *Siyer-i Âl-i Beyt*'te işlenen kisâ rivâyeti ise uzun bir metne ve olay örgüsüne sahiptir. Kısacası, eserde Süyûtî'nin risâlesinden alarak tercüme edilen bu rivâyet, muteber hadîs kitaplarında yer almamaktadır. Öte yandan söz konusu rivâyeti, Abbas Kummî'nin (ö. 1359/1940) Şîa'nın üstünlüğünü ispatlama gayesiyle kaleme aldığı bir dua kitabı olan *Mefâtihu'l-Cinân*'ın hâtimesinde tespit ettik.²³ Ne var ki bu rivâyetin, *Mefâtihu'l-Cinân*'ın asıl metninde bulunmadığı, daha sonradan Bahrânî'nin (ö. 1127/1715) *Avâlimu'l-Ulûm* adlı eserinden alınarak *Mefâtihu'l-Cinân*'a eklendiği belirtilmiştir.²⁴ *Avâlimu'l-Ulûm*'u incelediğimizde ise ilgili kisâ hadîsinin eserde var olmadığını gördük. Öte yandan, *Avâlimu'l-Ulûm*'un bir neşrinde, Tahran Üniversitesi'nde kayıtlı *Avâlimu'l-Ulûm* nüshasındaki hâşiyede ilgili kisâ hadîsinin yer aldığı ifade edilmiş ve bu hâşiyenin tıpkıbasımı verilmiştir. Hâşiyede hadîsin senedi eksiktir. *Mefâtihu'l-Cinân*'ın müellifi Kummî'nin çağdaşı Muhammed

²² Bu rivâyetleri bir arada görebilmek için bk. Yavuz, 159-169.

²³ Bk. Şeyh Abbas Kummî, *Mefâtihu'l-Cinân*, thk. Alî Âl-i Kevser (Beyrut: Mektebetü'l-Fukâhe, 1465/2004), 715-717.

²⁴ Bk. Bk. Şeyh Abbas Kummî, 715.

Bâfikî (ö. 1365/1945) kisâ hadîsi üzerine kaleme aldığı bir risâlesinde söz konusu hadîsi *Avâlimu'l-Ulûm*'da gördüğünü söyleyerek hadîsin senedini paylaşmıştır.²⁵ Benzer şekilde *Mefâtihu'l-Cinân*'da da *Avâlimu'l-Ulûm*'dan alındığı ifade edilen aynı hadîs aynı senetle birlikte paylaşılmıştır. Esasen hadîsin *Avâlimu'l-Ulûm*'da değil, eserin bir hâşiyesinde bulunduğu anlaşılmakta olup Kummî'nin *Mefâtihu'l-Cinân*'ı ve Bâfikî'nin risâlesindeki beyanlar, bizzat *Avâlimu'l-Ulûm*'u değil, bu hâşiyeyi işaret ediyor olmalıdır.

Siyer-i Âl-i Beyt'in Süyûtî'nin risâlesinden Türkçeye aktardığı kisâ rivâyeti anlatısı, âl-i abânın şiir okuduğu kısımlar hariç birebir aynı hikâye örgüsüyle yukarıda zikredilen Şîî kaynaklarda mevcuttur. Ne var ki bu rivâyet Süyûtî'nin risâlesindeki lafızlardan farklı lafızlarla bu eserlere kaydedilmiştir. Hadîsteki olay akışı Süyûtî'nin risâlesinde tahkiye edilen kisâ rivâyeti ile birebir aynıdır. Süyûtî'nin anlatısındaki son kısım ise Şîî kaynaklarda yer alan kisâ hadîsinde değiştirilmiştir. Bu kısımda esasen, Hz. Ali'nin sorusu üzerine Hz. Peygamber, âl-i abânın kıymetine ve seçkinliğine işaret etmekte ve onlara duacı olmaktadır. Bahsi geçen Şîî kaynaklarda ise rivâyetin bu bölümünde Hz. Peygamber'in sözlerine eklemeler yapılarak, Hz. Peygamber'in Şîîleri övdüğü nakledilmektedir. Hz. Peygamber'in ağzından Şîîlere ve onların muhiblerine gökten rahmet indiği, meleklerin onlar için istiğfâr ettiği söylenir. Hz. Peygamber "Ka'be'nin Rabbine yemine olsun ki biz kazandık, Şîîlerimiz kazandı" der. Ayrıca, Hz. Peygamber'in âl-i abânın korkudan emin kılındığını söylediği kısım Şîî kaynaklardaki kisâ hadîsinde değiştirilerek, Şîîlerden kaygının ve korkunun kaldırıldığı, Allah tarafından onların tüm hâcetlerinin giderilip kendilerine ferahlık bahşedildiği ve dünya ve ahirette Şîîlerin galip geldiği Hz. Ali'nin ağzından söylenmiştir. Bir diğer fark ise kisâ rivâyetinin senedi ile ilgilidir. Süyûtî'nin, risâlesinde aktardığı kisâ rivâyeti "Denir ki" anlamına gelen "قيل" mechûl fiili ile anlatılmaya başlanır. Öte yandan Şîî kaynaklarda bulunan rivâyetin başında Câbîr b. Abdillâh üzerinden Hz. Fâtıma'ya ulaşan uzun bir senet zinciri bulunmaktadır.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında, Şîî kaynaklarda yer alan kisâ hadîsinin mevzû hadîsler kategorisinde değerlendirilmesi gereken uydurma bir hadîs olduğu anlaşılmaktadır. Zira rivâyetin sonundaki, Hz. Peygamber'in ağzından nakledilen Şîa propagandasına yönelik sözler, Şîî öğretiyi destekleme maksadıyla hadîsin uydurulduğunu ispatlar niteliktedir.²⁶ Rivâyetin yer aldığı kitaplar olan *Avâlimu'l-Ulûm* ve *Mefâtihu'l-Cinân*'ın da mevzû hadîsleri bünyesinde barındıran eserler ol-

²⁵ Abdullah el-Bahrânî el-İsfehânî, *Avâlimu'l-Ulûm* (2. Cilt) (Kum: Müessesetü'l-İmâmî'l-Mehdî, 1432), 928-929.

²⁶ Şîî propagandayı desteklemek için çeşitli hadîslerin uydurulduğu bilinmektedir. Şîa'nın hadîs uydurma faaliyetleri hakkında bilgi için bk. Cemal Sofuoğlu, *Şîa'nın Hadîs Anlayışı* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Doktora tezi, 1977), 73-100.

duğu bilinmektedir. Söz konusu kisâ rivâyetinin, Şîî kaynaklar dışında herhangi bir hadîs kitabında bulunmadığı düşünöldüğünde, Şîî literatürden evvel, bu rivâyetin Suyûtî'nin risâlesinde yer aldığı anlaşılmaktadır. Zira Suyûtî, rivâyeti nakleden kitapların müelliflerinden birkaç yüzyıl önce yaşamıştır. Suyûtî'nin ehl-i kisâyâ dair bu risâlesi, gerek Sünnî gerekse Şîî çevrelerde çokça şöhret bulmuş olmalıdır. Zira bu risâlenin Sünnî yazarlar tarafından Türkçeye bazı tercümelemleri yapılmıştır. *Siyer-i Âl-i Beyt* de bu tercümelerden biridir. *Avâlimu'l-Ulûm hâşiyesi* ve *Mefâtihu'l-Cinân* gibi Şîî kaynaklarda da, Suyûtî'nin risâlesinde yer alan ehl-i kisâ kıssası, içerisindeki beyitler çıkarılmış, başına uydurma bir senet, sonuna ise Şîî öğretiyi destekleyen sözler eklenerek farklı lafızlarla bir hadîs-i şerîf gibi aktarılmıştır. Mevzû hadîs, daha sonraki dönemlerde kaleme alınmış *el-Esrâru'l-Fâtıma* gibi Şîî kaynaklarına da bu kitaplardan alınarak kaydedilmiştir.²⁷ Ayrıca Iraklı Şîî âlim Muhammed Mehdî el-Kazvîni (ö. 1994) bu mevzû hadîsi nazm etmiştir. Şiirin ilk beyti şu şekildedir:

*Ravet lenâ Fâtımatü hayru'n-nisâ
Hâdişe ehli'l-fazli aşhâbi'l-kisâ*²⁸

Öte yandan Sünnî bir âlim olan Suyûtî, risâlesinde hadîs uydurmayı amaçlamamış olup yalnızca ehl-i kisânın (âl-i abâ) ehemmiyetine ve kıymetine dikkat çekmek için bir kıssa tahkiye etmek istemiş gibidir. Zira Suyûtî'nin kisâ rivâyeti anlatısının başında herhangi bir senet bulunmaz.

4. Ehl-i Kisâ Kıssasını Nakleden Diğer Türkçe Eserler ve *Siyer-i Âl-i Beyt* ile Mukayeseleri

Araştırmalarımız neticesinde, *Siyer-i Âl-i Beyt*'te bulunan Arapça beyitlerin iki manzum Türkçe eserde daha yer aldığını tespit ettik. Bu eserleri incelediğimizde ise her iki manzumenin de *Siyer-i Âl-i Beyt* ile aynı konuda olduğunu fark ettik. Söz konusu eserler, Âbid'e ait *Kisâ-nâme* ile Hüseyinî'ye ait *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'dır. Kütüphanelerde çeşitli nüshaları olan eserlerin her ikisi üzerine de akademik çalışmalar yapılmıştır.²⁹

Kisâ-nâme, *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ* ve *Siyer-i Âl-i Beyt*, her ne kadar birbirinden farklı ve özgün eserler olsalar da, üçü de aynı kisâ rivâyeti anlatısını takip etmekte; birebir aynı hikâye örgüsünü farklı lafızlarla aktarmakta ve aynı Arapça beyitlere yer vermektedirler. *Kisâ-nâme* ile *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ* baştan sona manzum eserler iken *Siyer-i Âl-i Beyt*, ehl-i abânın ağzından verilen Arapça beyitler hariç tutulursa mensur bir eserdir. Aynı kisâ rivâyeti anlatısını,

²⁷ Bk. Muhammed Fâzıl el-Mes'ûdî, *el-Esrâru'l-Fâtıma* (Kum - Emir: Müessesetü'z-Zâir ve Râbitatü's-Sadâkâtü'l-İslâmiyye, 1420/1999), 183-184.

²⁸ Bk. el-Mes'ûdî, 181-182.

²⁹ Bk. Özlem Ercan, "Kisâ Hadisine Dair Bir Eser: Âbid'in Kisâ-nâmesi", *Turkish Studies* 13/5(2018), 111-146; Tan, 35-57.

aynı hikâye örgüsü içinde farklı lafızlarla okuyucuya sunan ve aynı Arapça beyitlere yer veren üç eserin de, tek bir Arapça kaynaktan yapılmış manzum ve mensur tercüme olduğu anlaşılmaktadır. Bu ortak kaynağın Süyûtî'nin ehl-i kisâ konulu risâlesi olduğu açıktır. *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ* müellifi, eserinin bir başka eserin tercümesi olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

Kıssa-i âl-i abâdur bu kitâb

Ehl-i îmân mezhebinde müstetâb

Tercüme kıldı Hüseyin ders-i 'âm

Cümleden hayır du'â oldu merâm³⁰

Kisâ-nâme müellifi Âbid de mukaddimesinde, eserin Süyûtî'nin risâlesinden tercüme edildiğini beyan etmiştir. Âbid, kisâ-i Yemânî'ye dair bir kıssayı daha önce işittiğini fakat bu habere herhangi bir kaynaktan rastlayamadığını söyler. Bir gün bir dostundan Hz. Peygamber'in bu kisâsını konu edinen Arapça bir risâle edinir ve eseri Türkçeye tercüme etmeye karar verir. Âbid bu Arapça risâleninse Celâleddîn Süyûtî'ye ait olduğunu haber verir. Müellif, eserinin hâtimesinde Süyûtî'ye ayrıca dua etmektedir.³¹

Kisâ-nâme ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'yı mukayese eden Hanife Koncu, Süyûtî'ye ait ehl-i kisâ risâlesinin müstakil bir eser olmayıp muhtemelen müellifin, bir başka kitabında kisâ hadîsinden bahsettiği bir bölümden alınarak risâle hâline getirildiğini söylemiştir. Koncu, Halit Özkan'la görüşmesi neticesinde bu görüşü benimsemiştir.³² Süyûtî'nin bilinen eserleri içinde ise böyle bir kıssa tespit edilememiştir. Öte yandan müellifin kayıp pek çok eserinin olduğu tahmin edilmektedir.³³ Bu eserlerinden birinde ilgili kıssanın yer aldığı varsayılabilir.

Kisâ-nâme ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'yı inceleyen araştırmacılar, eserlerin kisâ hadîsinden bahsettiğini ifade etmiştir. Oysaki bu kisâ anlatısını hadîs değil, kıssa şeklinde adlandırmak daha doğru olacaktır. Zira Süyûtî'den önce herhangi bir hadîs kaynağında böyle bir rivâyet geçmediği, Süyûtî eserini kaleme aldıktan çok daha sonra, müellifin eserindeki bu anlatısının, başına uydurma bir senet yerleştirilerek, Şîî bir kaynaktan propaganda amacıyla farklı lafızlarla bir hadîsmiş gibi nakledildiği anlaşılmıştır. *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'daki ibarelerden anlaşıldığı kadarıyla, eserin müellifi de Süyûtî'nin risâlesini çevirirken, burada yer alan kisâ anlatısının bir hadîs-i şerîfe değil, bir kıssaya işaret ettiğini bili-

³⁰ Bk. Tan, 40.

³¹ Bk. Ercan, 121-122.

³² Bk. Hanife Koncu, "Kisâ Hadisi'ni Anlatan İki Türkçe Mesnevî Üzerine", *Azerbaycan Multikulturalizmi: Din ve Dil Siyasetinin İnkışaf Perspektifleri Adlı Beynelhalk Konferansın Materiallar Toplusı* (Bakü: Bakü Beynelhalk Multikulturalizm Merkezi, 2016), 95.

³³ Bk. Halit Özkan, "Süyûtî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2010), 38/191.

yor gibidir:

*Sultân-ı cihân buyurdu ey şîr
Her kimseye ki bu kıssa te'sîr*

*İtse benüm ol kesîñ şefî'i
Feryâd-resi şeh-i şefîki³⁴*

Süyûtî, hadîs nakletme amacı gütmeksizin bir kıssa kaleme almış veya sözlü kültürde bulunan ve mesnetsiz bir şekilde tahkiye edilen ehl-i abâya dair bir kıssayı, risâlesinde kendi sözleriyle aktarmış olmalıdır. Süyûtî'nin ehl-i kisâ risâlesinin, Şîler gibi Sünnîler tarafından da rağbet gördüğü ve *Siyer-i Âl-i Beyt*, *Kisâ-nâme* ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'nın onun bu risâlesinden tercüme edildiği âşikârdır. Araştırmacılar, *Kisâ-nâme* ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ* dışında Süyûtî'nin risâlesinden tercüme edilmiş başka bir esere rastlanmadığını ifade etmişlerdir.³⁵ Makalemizde incelediğimiz *Siyer-i Âl-i Beyt*'in, Süyûtî'nin aynı risâlesinden yapılmış üçüncü bir tercüme olduğu ise fark edilmemiş gözükmektedir.

Kisâ-nâme ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'nın *Siyer-i Âl-i Beyt*'ten temel farkı, baştan sona manzum oluşlarıdır; *Siyer-i Âl-i Beyt* ise mensur bir tercümedir. *Siyer-i Âl-i Beyt*'te tercüme kısımlardan önce Süyûtî'nin risâlesinin tamamı parça parça verilmiştir. *Kisâ-nâme* ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'da ise Süyûtî'nin metninde geçen mensur kısımlar bulunmaz. Öte yandan Süyûtî'nin risâlesindeki Arapça beyitler üç eserde de mevcuttur. Bu beyitler, eserlerde Arapça aslıyla verildikten sonra, *Kisâ-nâme* ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'da manzum, *Siyer-i Âl-i Beyt*'te ise mensur olarak tercüme edilmiştir. Arapça beyitler, lafızları bakımından eserlerde küçük farklılıklar gösterebilmektedir. *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'da bu farklılıklar daha belirgindir. Ayrıca *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'da, Hz. Hasan ile Hz. Ali'nin söylediği beyitlerin birbiriyle yer değiştirdiği görülmektedir.

Kisâ-nâme ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'da, *Siyer-i Âl-i Beyt*'te olduğu gibi serbest bir tercüme metodu gözlenmektedir. Süyûtî'nin kısa ifadeleri *Kisâ-nâme* ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'da pek çok defa daha uzun şekilde birkaç beyit içerisinde tercüme edilirken, *Siyer-i Âl-i Beyt*'te de benzer şekilde çoğu kez daha uzun ve süslü bir anlatımla mensur olarak tercüme edilmiştir. *Kisâ-nâme* ve *Siyer-i Âl-i Beyt*'te âl-i abâ, şiir inşâd etmeden evvel Hz. Peygamber'den izin isterken *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ*'da izin almazlar. Üç eserde de Süyûtî'nin lafızlarına büsbütün bağlı kalınmayıp anlatımı geliştirmek ve güzelleştirmek adına tasarruflarda bulunulmuştur. Üç farklı eserin aynı ibareyi nasıl tercüme ettikleri aşağıda örneklendirilmiştir:

Süyûtî'nin eserinde geçen ibare:

³⁴ Tan, 53.

³⁵ Bk. Ercan, 144.

قال: أتأذن لي أقول أبيات من الشعر؟ قال: أذنت لك فانشأ. يقول بعد الصلاة على الرسول

Siyer-i Âl-i Beyt'in tercümesi: *Dürr-i yektâ-yı kân-ı 'adn Hâzret-i İmâm Hüseyin rağiyallâhü te'âlâ 'anhü şem'a-i envâr-ı şuffe-i şafâ Resül-i Ekber cenâb-ı kibriyâ şallallâhü te'âlâ 'aleyhi ve sellem hâzretlerine teveccüh birle, "Baña izn-i şerîfiñ olursa şî'reden birkaç beyt söyleyem"* buyurdu. *Ol müşârun bi'l-benân şalavâtullâhi'l-Mennân nezâket birle ruşşat-ı kerîmem ta'alluğ itdi. İnşâd eyle buyurdu. Ol efdal-i râyiha-i yâsemen cenâb-ı İmâm Hüseyin rağiyallâhü 'anhü şalât-ı mekârim-i i'lâmândan-şoñra buyurdu...*

Kisâ-nâme'nin tercümesi:

İzin var mı ki baña kim eyleyem yâd

Ki hağk-ı eşrefinde şî'ri inşâd

Resülu'l-hağ buyurdu Müctebâ'ya

İzindir söyle şî'ri Muştafâ'ya

Belâğatle kırup bu nutkı irâd

İdüp şân-ı Nebî'yi böyle hem yâd

*Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ'*nın tercümesi:

Ba'd ez şalavât-ı bî-nihâyet

Bu şî'r-ile kıldı bir 'inâyet

Kisâ-nâme ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ'*da, Hz. Hüseyin'in peş peşe söylediği on iki beyit, gökten sofranın indirilmesi anlatısından sonra getirilmektedir. *Siyer-i Âl-i Beyt*'te ise gökten sofranın indirilmesi hadisesi Hz. Hüseyin'in beyitlerinden sonra okuyucuya aktarılmaktadır.

Kisâ-nâme ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ'*da, esas tercümenin öncesinde mukaddime kabîlinden birer giriş ve münâcâtlar yer almaktadır. *Siyer-i Âl-i Beyt*'e ise, tercümeden önce iki hadîs ve bir beyitten oluşan kısa bir giriş eklenmiştir. *Kisâ-nâme* ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ'*da, Süyûtî'nin risâlesinden tercüme edilmiş kısımlardan sonra, ilgili eserlerin müellifleri tarafından bizzat kaleme alınmış târîh ve münâcât manzumelerine yer verilmiştir. Benzer şekilde *Siyer-i Âl-i Beyt*'te de tercüme kısımdan sonra, eserin müellifi tarafından yazılmış bir dua bölümü hâtîme olarak metne eklenmiştir. *Kisâ-nâme* ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ'*da, kisâ anlatısı olay akışına göre bölümlere ayrılmış ve her bir bölüm başlıklandırılmıştır. *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ'*da bölümlerin başlıkları anlatılan olayı tavsif eder nitelikte iken *Kisâ-nâme*'de her bir bölüm "Makâle" şeklinde numaralandırılmıştır. *Siyer-i Âl-i Beyt* ise sistemli bir şekilde bölümlere ayrılmamıştır. Öte yandan eserin başına ve sonuna müellif tarafından eklenen kısımlar ile eserin sonunda, Hz. Ali'nin Hz. Peygamber'e nidâsı ile başlayan kısım ayrı bir bölüm görünümündedir.

Kisâ-nâme ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ'*nın yazarları belli iken *Siyer-i*

Âl-i Beyt'in müellifi/mütercimi bilinmemektedir.

5. *Siyer-i Âl-i Beyt*'in Transkripsiyonlu Metni

İncelediğimiz nüsha Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi koleksiyonu, 4509 numarada kayıtlı olup nesih hattıyla saman kâğıt üzerine yazılmıştır. Her sayfada dışı kırmızı mürekkeple çerçevelenmiş altın varaklı cetvel bulunmaktadır. Başlangıçtaki 1^b ve 2^a sayfalarında çiçek motifli kubbeli levhalar bulunmaktadır. Metnin bittiği son sayfa olan 14^a ise benzer şekilde çiçek motifleri ile süslenmiştir. Eser içerisindeki bölüm başlıkları altın varak ve çiçek motifleri ile belirgin hâle getirilmiştir.

İkinci bir nüshasını tespit edemediğimiz eserin, incelediğimiz nüshasının müellif nüshası olmadığını düşünmekteyiz. Zira eserde herhangi bir istinsah kaydına rastlayamamış olsak da, elimizdeki nüshanın bir başka nüshadan kopya edildiğini düşündüren çok sayıda hata göze çarpmaktadır. İbarelerdeki harf yanlışları, harf ve kelime tekrarları, hazifler vs. nüshanın bir müstensihin elinden çıktığını gösterir niteliktedir.

Eserin transkripsiyonlu metni verilirken kelimelerin nüshadaki yazımına sadık kalınmaya çalışılmıştır. Ne var ki pek çok kelimedede eksikler ve yanlışlar bulunmaktadır. Örneğin metinde kıssanın Hz. Hasan'dan bahsedilen kısmında pek çok kere sehven Hâsan yerine Hüseyn yazılmıştır. Bu gibi yanlışların çoğu zaman düzeltilmesi elzemdir. Benzer şekilde harf-i ta'rîfin bir harfinin veya tamamının eksik olması, muttasıl zamir alan kelimelerde harf-i ta'rîf kullanılması (الدمعي، المجلسنا gibi), Arapça fiillerde eksik harf bulunması, kelimenin elif-i maksûre yerine elif-i memdûde ile yazımı vb. durumlarda da metin tamiri yoluna gidilmiş ve hatalar düzeltilmiştir.

Kelimelerin yazımında yanlışlık bulunmasa dahi, metinde bazen kelime tekrarı yapıldığı görülmektedir ("...buyurup ve buyurdılar ki: ... buyurdılar" ve "zîr-i taht-ı kisâya taht-ı kisâya" örneklerinde olduğu gibi). Bu durum anlatım bozukluğuna yol açtığından ibarelerdeki fazla kelimeler çıkarılmıştır. Bazı kelimelerde ise kaynaştırma harfi görevindeki ye yerine hemze kullanıldığı görülmektedir (kerîmeyi yerine kerîme'i, şerîfeyi yerine şerîfe'i yazımı gibi). Bu kelimelerin latinizasyonunda hemze yerine ye harfi tercih edilmiştir. Arapça aslı hemzeyle biten kelimelerde ise Osmanlı Türkçesi ile kaleme alınmış çoğu metinde görülen aksine hemze ekseriyetle yazılmış, nadiren hafzedilmiştir. Bu durum her ne kadar metinde ikiliğe yol açsa da, biz bu kelimeleri nüshada yazıldıkları şekliyle göstermeyi tercih ettik. Dolayısıyla metinde aynı kelimenin iki farklı yazımına rastlamak mümkündür (nisâ ve nisâ' gibi). Nüshada unutulmuş atıf vâvları ise köşeli parantez arasında ([u]/[ü]) gösterilmiştir.

Müstensihin Arapçayı çok iyi bilmediği anlaşılmaktadır. Zira harf hataları Arapça ibarelerde daha yoğun görülmektedir. Bilhassa Süyûtî'nin metninden olduğu gibi aktarılan Arapça beyitlerde eksiklikler ve yanlış yazımlar bulunmaktadır.

Beyitlerdeki eksik ibareler, esas metinden bakılıp köşeli parantez arasına alınarak tamamlanmış, manzum ve mensur Arapça kısımlardaki harf hataları ise düzeltilmiştir. Aynı şekilde, bazı nasların yazımında karşımıza çıkan, Arapça bilgisinin yetersizliğinden kaynaklanan hatalar göze çarpmaktadır. Bu yanlışlar da metin tamiri ile düzeltilmiştir.

Özel isimlere getirilen ekler kesme işareti ile ayrılmış ve kelimelerin yazımında Türkiye Diyanet Vakfı Diyanet İslâm Ansiklopedisi imlâsı gözetilmeye çalışılmıştır (Rasûl yerine Resûl, ‘anhu yerine ‘anhü yazımı gibi). Arapça edatlar, Farsça kelimelere bitişen ekler ve Farsça birleşik kelimeler arasına tire (-) konmuştur.

Metinde varak numaralarına ilgili yerlerde işaret edilmiştir. Esere Süyûtî'nin risâlesinden alınıp dâhil edilen Arapça pasajlar latinize edilmeyip Arap harfleri ile olduğu gibi aktarılmış, bu Arapça ibareleri takip eden Türkçe tercümelemler ise transkripsiyon harfleri kullanılarak latinize edilmiştir:

Siyer-i Âl-i Beyt

(1^b) Bismillâhirrahmânirrahîm

قال النبي ﷺ أبشر يا أبا بكر فإن الله يتجلى للخلائق عامة ويتجلى لك خاصة³⁶
قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم إن الله جعل ذرية كل نبي في صلبه وجعل ذريتي في صلب علي بن
أبي طالب كرم الله وجهه رضي الله عنه³⁷

Âyinedir bu âlem her şey haqq-ıla kâ'im

Mir'ât-ı Muḥammed'den Allâh görinür dâ'im

(2^a) Bismillâhirrahmânirrahîm

قبل دخل النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ذات ليلة من الليالي على فاطمة رضي الله عنها
Rivâyet olunur Ḥazret-i server-i kâ'inât ve mafḥar-ı mevcûdât şallallâhü
te'âlâ 'aleyhi ve sellem gicelerden bir gice şerâfet ile Ḥazret-i Fâtımatü'z-Zehrâ
rağıyallâhü 'anhâya teşrif buyurdılar.

فقال لها يا فاطمة إنى لأجد بي معشوش

Seyyid-i kâ'inât rif'atle **(2^b)** buyurdılar ki: Yâ Fâtıma, ben kendimi bir miqdâr süst ü za'îf buluram. Ḥâsâ lillâh vücûd-ı hümayün-ı risâletlerine âlâm-ı dünyeviyye 'arız olsun ancak feyz-i İlahiyye vü envâr-ı Şamedâniyye ile ser-şâr olduğundan nâs kendülere vâkı' olan hâlâta teşbîh şadedinde olduklarını müş'ir, tevâzu'an bu vechle taqrîr buyurdılar.

فقلت حسبي الله ونعم الوكيل نعم المولى ونعم النصير

Ḥazret-i Fâtımatü'z-Zehrâ rağıyallâhü te'âlâ 'anhâ buyurdılar: Ḥudâ-yı lem-yezel kifâyet ider. Ya'nî insânîñ tesviyesine kudret ü kuvvet-i İlahiyye kâfidir. Her hâlde âşâr-ı fuyûz cânib-i ma'neviyyesine mevķüfdur. Ne güzel vekildir. Ya'nî

³⁶ Ey Ebû Bekir, müjdeler olsun ki, Allah insanlara âmmeten, sana ise hâssaten görünür.

³⁷ Allah, her peygamberin neslini kendi soyundan, benim neslimi ise kızım Fâtıma ile Ali b. Ebî Tâlib'in soyundan kıldı.

mümkinât iktidârı olup olmayan eşyâyı Hudâ-yı ‘allâma havâle eylemek elzendir. **(3^a)** Zîrâ vekâlet-i İlâhiyye aşâlet-i maḥlûḳdan a‘lâdır. Ne güzel şâhib, ne güzel mu‘indir. Ya‘nî mâlikiyet ü mu‘âvenet zât-ı Kird-kâr’a maḥşûşdur.

فقال لها هلمي إلى بالكساء اليماني رضي الله تعالى عنها ودخل تحتها صلى الله تعالى عليه وسلم

Ḥazret-i Şehin-şâh-ı nübüvvet şallallâhü ‘aleyhi ve sellem, Ḥazret-i Fâtımatü’z-Zehrâ raḍıyallâhü te‘âlâ ‘anhâya hitâb-ı müsteṭâb buyurdu ki: Ben zât-ı ḥurşîd-i müşa‘şa‘-simâta kisâ‘-i Yemânî’yi ḥâzır eyle ya‘nî getir; Ḥazret-i Fâtımatü’z-Zehrâ raḍıyallâhü ‘anhâ mezbûr kisâ‘-i Yemânî[‘yi] ḥuḫûr-ı mu‘cizat meşhûn-ı müşârun ileyh[e] taḳdîm buyurdu. Ḥazret-i menba‘-ı raḫmet kisâ‘-i ma‘âlî-i vefânîñ tahtına ‘arz-ı şeref buyurdu.

قيل و إذاً بالحسين بن علي بن أبي طالب رضي الله تعالى عنه قال السلام عليك يا أماء قالت و عليكم السلام

ورحمة الله وبركاته **(3^b)**

Rivâyet olunur ki Ḥazret-i Hüseyin bin ‘Ali bin Ebî Tâlib raḍıyallâhü te‘âlâ ‘anhümâ âşâr-ı şeref buyurup Ḥazret-i Fâtımatü’z-Zehrâ raḍıyallâhü ‘anhâya yüz sürüp “es-Selâmu ‘aleyke yâ ümmâh” buyurdılar. Eşrefü’n-nisâ’ dahı redd-i selâm buyurup “Ve ‘aleykümü’s-selâm ve raḫmetullâhi ve berakâtühü” buyurdu.

قال لها إني لأجد راحة محمد ﷺ

Nür-ı dîde-i Müslimîn Ḥazret-i İmâm Hüseyin raḍıyallâhü ‘anhü’l-Mu‘în cenâb-ı ḫayru’n-nisâ’ kân-ı elṭâf u vefâ Fâtımatü’z-Zehrâ raḍıyallâhü ‘anhâya teveccüh idüp sa‘âdet-i dâreyn ile buyurdu: Taḫḫîḳan ben ciger-pâre-i risâlet misk-**(4^a)**ḫatme-i deryâ-yı reyâḫînden bir ḳatre olan râyiḫa-i Muḫammed ‘atâyâ-yı Rabb-i Şamed şallallâhü ‘aleyhi ve sellemi buluram. Ya‘nî vücûd-ı raḫmetün li’l-‘âlemîn şemme-i zâtiyyesi cânıma resîde olmuştur.

قالت هو تحت الكساء معشوش فننا نحو الكساء وهو يقول بعد الصلاة على الرسول شعر

Ḥazret-i Ekremü’n-nisâ’ hâver-i nür u bahâ Fâtımatü’z-Zehrâ raḍıyallâhü te‘âlâ ‘anhâ dehân-ı pâkînden cevâb-ı sâtî’ buyurup ol âf-tâb-ı ‘âlem-tâb-ı risâlet-nisâb kisâ‘-i raḫmetde ve bârgâh-ı cây-ı ḫikmetde ma‘den-i iḫşân-ı vücûd-ı hümâyûnları feyḫ-ı ilâhiyye ile meşhûn olduğundan [te]mevvüc-i şa‘şa‘aya ‘adem-i taḫammüllerinden ârâm buyurdılar. Ol şihâb-ı ‘illiyîñ olan Ḥazret-i İmâm Hüseyin raḍıyallâhü ‘anhü’l-metîn **(4^b)** cânib-i kisâyâ teveccüh birle muḳtezâ-yı emr-i Hudâ şalât-ı bî-gâye buyurduḳdan soñra bu ebyât-ı kerâmâtı taḳrîr buyurur:

من بالكساء أحببت الكساء

فيك الشفاء والطب والدواء

داعى اللواء والحوض والعلاء

يا رسول الله لك الفداء

Ey kisâ’ saña ḫitâb iderüm ki şol eşref-i mevcûdât ve aḫsen-i kâ’inât u risâlet-simât ‘aleyhi’ş-şalâtı ve’t-teslimât sen kisvet ile zâhirde iḫyâ eylediñ. Bu maḳâmda isnâdda mecâz vâḳı‘ olup münâdî maḫzûf olur. Taḳrîr-i kelâm bi-ḳadr-i ṭâḳatü’l-‘acze bu güne olabilür. Ey ḫâliḳ-ı kisâ’ ve ey mücid-i ḫayât-efzâ ve sulṭân-ı

ihsân [u] ‘atâ ‘aleyhi şalât-ı ibtidâ vü intihâ hazretleriniñ kisâ’-i Yemânî tahtında hayât virdiñ. Ey kisâ’, şifâ vü tıbb u devâ sendedir. **(5^a)** Ya’nî zât-ı şifâ’ u devâ ve tıbb-ı vefâ-yı ‘âlem olan vücūd-ı şifâ-yı bî-mişâl kisânın tahtında ihsân buyurduñ. ³⁸

مرسل
ثم قال السلام عليك يا رسول الله أ تَأْذَن لِي يَا جَدَاهُ إِنِّي أَدْخُلُ مَعَكَ تَحْتَ الْكِسَاءِ

³⁹ müstağrağ-ı ‘âlem-i fuyûz-ı İlâhî oldukları o ân ser-şâr-ı âb-ı rahmet ve leb-rîz-i mâ-i hikmet dîvâr-ı havâşş u ‘avâmdan mektûm olup kisve-i Yemânî’de mestûr buyurduñ. Ey Resûl-i Rabbü’l-‘âlemîn ve rahmetün li’l-‘âlemîn livâ’-i hamdin huddâmı bulunan melâ’ike-i ‘izâma ve havz-ı Kevşer naşîb-i kirâm ve rütbe-i leys-encâm saña kurbân olsun. Ya’nî ol ni‘met-i ‘uzmâ ‘inda’llâh seniñ kurbânın menzilindedür.

ثم قال السلام عليك يا رسول الله أ تَأْذَن لِي يَا جَدَاهُ إِنِّي أَدْخُلُ مَعَكَ تَحْتَ الْكِسَاءِ

(5^b) Bahr-i eltâf-ı nübüvvet ve deryâ-yı envâr-ı risâlet feyz-i ‘atâyâ-yı recâ ve iltifât-ı bî-hemtâ-yı ilticâ buyurup, ey cedd-i pâk-i velâyet ve silsile-i temyîz-i kerâmetimiz vücūd-ı şa‘şa‘a-nişâr-ı mükevvenâtınız olan taht-ı kisâyâ dâhil-i if-tihâr olmağa ruşsat-ı mu‘allâları ta‘alluğ ider mi diyü niyâz [u] tazarru‘ buyurdılar.

قال أذنت لك فدخل معه تحت الكساء

Emr-i rahmet ve ruşsat-ı şefkat ta‘alluğ idüp sen merdüm-i ‘âlemiyân ve bâşıra-i dîde-i âdemiyâna izn-i şerîfim nişâr-ı luţf inşâr oldı diyü buyurdu. Ol şem‘a-i kândil-i ‘illiyîn ve ol çerâğ-ı bezm-i dünyâ taht-ı kisâyâ cemâl-i ziyâ-menâliñe ‘arz buyurdu.

قِيلَ وَإِذْ بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّهُ قَالَتْ وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ

ورحمة الله وبركاته

Rivâyet **(6^a)** olunur cenâb-ı Hasan bin ‘Ali bin Ebî Tâlib rağiyallâhü te‘âlâ ‘anhümâ maţla‘-ı şerefden şulû‘ buyurup Fâţimatü’z-Zehrâ nür-ı ziyâ rağiyallâhü ‘anhâya teveccüh birle “es-Selâmu ‘aleyki yâ ümmâh” buyurdu. Hazret-i Fâţimatü’z-Zehrâ rağiyallâhü ‘anhâ redd-i selâm buyurdu.

قال إني لأجد راحة المصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم

Şeb-çerâğ-ı cevher-i rüşen Hazret-i İmâm Hasan rağiyallâhü ‘anhü cenâb-ı Fâţimatü’z-Zehrâ ‘anhâya ‘arz-ı nazar buyurup tahkîkan bir şâh-ı dirâht-ı risâlet ma‘den-i ‘anberîn-i zâtından zerre olan şemme-i Muşttafâ râyîha-i bâ-şafâ ‘aleyhi şalât-ı Hudâ hazretlerini buluram. Ya’nî rahmet-simât hazretleriniñ büy-ı kerem-ñüyü resîde-i dimâğ-ı revânım olmuştur.

يا جداه قال وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته **(6^b)** قالت نعم هو تحت الكساء والحسين عنده فدنا نحو

الكساء وهو يقول بعد الصلاة على الرسول السلام عليك

Cenâb-ı yâkût-ı şafrâ Hazret-i Fâţimatü’z-Zehrâ rağiyallâhü te‘âlâ ‘anhâ Hazret-i İmâm Hüseyn rağiyallâhü te‘âlâ ‘anhü[ye] hîţâb-ı bâ-şavâb buyurup o

³⁸ Ne mukarreb bir meleğın, ne de gönderilmiş bir nebînin nâil olabileceğı Allah ile geçirilecek vakitler bana tahsıs edilmiştir.

³⁹ Aşk, Rahmân’ın cezvelerinden bir cezbedir.

taht-ı kisâ'-i Yemânî'de şeref-sâr İmâm Hüseyn rağıyallâhü 'anhü nezd-i ebhetle-
rinde bir iftihâr buyurduğda ol gönçe-i şad-berg-i dehen-i Hâzret-i İmâm Hüseyn
rağıyallâhü te'âlâ 'anhü cânib-i kisâyâ teveccüh idüp Resûlullâh şallallâhü 'aleyhi
ve sellem hâzretlerine şalavât-ı zâkiyyât buyurduğdan-şoñra "es-Selâmu 'aleyke yâ
ceddâh" buyurup Resûl-i Ekrem "Ve 'aleykümü's-selâm ve rahmetullâhi ve be-
rakâtühü" buyurdu.

قال: أتأذن لي أقول أبيات من الشعر؟ قال: أذنت لك فانشأ يقول بعد الصلاة على الرسول

Dürr-i yektâ-yı kân-ı 'adn Hâzret-i İmâm Hâsan rağıyallâhü te'âlâ 'anhü
şem'a-i envâr-ı şuffe-i şafâ Resûl-i Ekber-i (7^a) cenâb-ı kibriyâ şallallâhü te'âlâ
'aleyhi ve sellem hâzretlerine teveccüh birle, "Baña izn-i şerîfiñ olursa şî'rden
birkaç beyt söyleyem" buyurdu. Ol müşârun bi'l-benân şalavâtullâhi'l-Mennân
nezâket birle "Ruḥşat-ı kerîmem ta'alluḫ itdi, inşâd eyle" buyurdu. Ol efđal-i râyiḥa-
i yâsemen cenâb-ı İmâm Hâsan rağıyallâhü 'anhü şalât-ı mekârim-i i[']lâmândan-
şoñra buyurdu:

قباك نور ساطع عامود

أنت رسول شافع موجود

يا خير الخلائق يا مفقود

[يا كنز الدقائق يا سرّ الوجود]

'Azîmü'l-ḫudret ve faḫîmü'l-maḫderet envâr-ı bedâhât ve ziyâ-i sa'âdât-ı lâ-
zâlet rumüz-ı nikâtsın ki ziyâret-i rahmete teveccüh eyledim. Beni mübârek ve
mu'allâ ḫuḫûrına yüz sürmeḡe irâde-i mu'cize-i ifâde [ve] merḫametiñ ta'alluḫ ider
mi? Sen Resûl-i sâhib-i İsrâ ve şefî-i rûz-i cezâ ve mevcûd-ı 'ayn-ı Hudâ ve ey
ma'nâda celî ve zâhirde 'ayn-ı nâsdan ḫafî cihet-i rahmetden (7^b)⁴⁰ نحن اقرب اليه من
الوريد حبل الوريد. Cenâb-ı cellet şânühü ve 'azîmet iḫsânühü kendü zâtı-ı İlâhiyyesi-
niñ ḫurbiyyet[in]iñ ve ma'den-i rahmet olan Ḥabîbiniñ ḫürmetine bu âyet-i
kerîmeyi ve bu delîl-i şerîfeyi müdellel buyurmuşdur.

قال: أتأذن يا جداه إنى أدخل معكما تحت الكساء؟ قال: أذنت لك فادخل معكما تحت الكساء

Cenâb-ı Maḫbûb-ı müstaḫsen İmâm Hâsan rağıyallâhü 'anhü bâd-i ḫalk-ı
cihân şallallâhü 'aleyhi'l-Mennân'a teveccüh idüp, Baña izin virirseñ sizler ile taht-ı
kisâyâ dâḫil olayım" buyurdu. Ol kitâb-ı âyet-i gufrân delîl-i vuşûl-i cinân şallî ve
sellim 'aleyhi's-Sübḫân hâzretleri, "İzn-i Resûlüm saña ta'alluḫ itdi, dâḫil ol" bu-
yurdu. Ol maḫbûb-ı sîm-ten Hâzret-i İmâm Hâsan rağıyallâhü te'âlâ 'anhü anlar ile
taht-ı kisâda oldılar.

وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته (8^a) قيل وإذا بعلي بن أبي طالب كرم الله وجهه ورضي الله عنه قال

السلام عليك يا بنت رسول الله قالت

Rivâyet olunur ki Hâzret-i 'Ali bin Ebî Tâlib rağıyallâhü 'anhü'l-Ġâlib "es-
Selâmu 'aleyki yâ binte Resûlillâh" buyurdu. Seccâde-nişin-i vefâ ekremü'n-nisâ

⁴⁰ Biz ona şah damarından daha yakınız.

Fāṭimatü'z-Zehrâ raḍiyallâhü te'âlâ 'anhâ redd-i selâm buyurup "Ve 'aleykümü's-selâm ve raḥmetullâhi ve berakâtühü" buyurdu.

قال إني لأجد رايحة المصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم قالت نعم هو تحت الكساء والحسن والحسين عنده فدنا إلى نحو الكساء وهو يقول بعد الصلاة شعر

تحت الكساء بلوح
نور كالبرق الخاطف
إن البتول تكثر الدماغ
على الذي هو للأنام شافع

Esedullâh Ḥaydar raḍiyallâhü 'anhü'l-Ekber taḥkîkan, "Râyiḥa-i nūr-ı Muṣṭafâ şallallâhü 'aleyhi ve sellem ḥazretlerini buluram" buyurdu. Ḥazret-i Fāṭimatü'z-Zehrâ raḍiyallâhü 'anhâ, "Kisâ[-i] Yemâniniñ altındadır ve İmâm Ḥasan ve İmâm Ḥüseyn (8^b) raḍiyallâhü 'anhümâ yanındadır" buyurdılar. 'Ali bin Ebî Ṭâlib raḍiyallâhü 'anhü'l-Ġâlib ḥazretleri kisâ[-i] Yemâniye teveccüh buyurup ba'de's-şalât şî'r buyurur: Kisâ-i Yemânî altında bir parlaḡ nūr var şimşek gibi tîz geçici. Taḥkîkan Fāṭimatü'z-Zehrâ raḍiyallâhü 'anhâniñ mübârek gözi yaşları ziyâde olmaḡdadur. Şol bir Resül-i Ekrem ki maḥlûḡ için şefâ'at itmek aña ḥavâle olmuşdur.

ثم قال السلام عليك يا سيدنا يا رسول الله و قال عليكم السلام ورحمة الله وبركاته

Ḥazret-i 'Ali bin Ebî Ṭâlib luṡfla selâm virüp Ḥazret-i Resül redd-i selâm buyurup "Ve 'aleykümü's-selâm ve raḥmetullâhi ve berakâtühü" buyurdu.

قال: أتأذن يا رسول الله إني أدخل معكما تحت الكساء؟

Ḥazret-i 'Ali kerremallâhü vechehü buyurdu: "Yâ Resüllallâh, izin virir misin ben-daḡı siziñle olayım, kisâ-i Yemânî altına gireyim?"

قال أذنت لك و دخل معهم (9^a)

Ya'nî, "Yâ Ali, izin virdim, bizimle ol" buyurduḡda Ḥazret-i 'Ali raḍiyallâhü ['anhü] Ekber daḡı yanlarına girdi. Allah'ıñ maḡfireti ve raḥmeti kâmilan anların üzerine olsun.

قيل وإذا بفاطمة رضي الله عنهما فدنت إلى نحو الكساء وهو تقول بعد الصلاة على الرسول شعر

Rivâyet olunur ki Ḥazret-i Fāṭimatü'z-Zehrâ raḍiyallâhü te'âlâ 'anhâ taḥt-ı kisâ-i Yemânî ṡarafına teveccüh buyurup ba'de's-şalât şî'r buyurdu:

أسير الدمع من عين ينهمل
نحو الشفيع الهاشمي مذمل
يا جد الحسن والحسين بل الرسول
تحت الكساء كالبدن حين يكمل

Benim gözüm yaşı gözümünden taşup gider Ben[I] Hâşim kabîlesinden nâsa şefâ'at idici Resül-i Ekrem ḥuzûrına. Ey Ḥasan ve Ḥüseyn raḍiyallâhü te'âlâ 'anhümâniñ cediti, ayıñ on dördinde ay tamâm oldıḡı gibi oldıḡı ḡâlde kisâ-i Yemâniniñ altında iskân-ı Resülü(9^b)'s-şekâleyn. ثم قالت السلام عليك يا رسول الله

duğda قال رسول الله ﷺ: "Ve 'aleyki's-selâm ve raḥmetullâhi ve berakâtühü" buyurdu.

قالت: أتأذن لي أن أدخل معكم تحت الكساء؟

Ya'nî, "Baña izin verir misin ey peder ve'l-ekrem sizler ile kisânîn altına dâhil olayım?" Cenâb-ı Resûl-i Ekrem buyurur:

قال أذنت لك فدخل معهم تحت الكساء

Ya'nî, "Saña izin virdim" buyurduğda Ḥazret-i Fâtîmatü'z-Zehrâ radıyallâhü te'âlâ 'anhâ taht-ı kisâya dâhil oldu. Ḥudâ-yı 'Alîm anlara raḥmet ü mağfîret ü bereket virsün. Şalavâtullâhi ve selâmühü ve 'alâ âlihi ve evlâdihî ve evzâcihi ve zürriyyâtihi ve aşhâbihî ecma'in.

ولا سماء ولا ارضا (10a) فننادى العلي جلّ جلاله: ملائكتي وحملة العرش وسكان الأرضين عزتي وجودي وارتفاعي في علو مكاني ما خلقت خلقا ولا جبلا ولا كفارا ولا إنسانا ولا جانا ولا نورا ولا بحرا ولا أحجار ولا أشجار ولا ليلا ولا نهارا إلا في محبت عن تحت الكساء

Ya'nî, 'aliyyü'l-a'lâ olan Cenâb-ı Allâh celle celâlühü nidâ buyurur ki: Ey benim meleklerim ve 'arşu'r-Raḥmân yüklenen meleklerim ve yiryüzünde sâkin olan meleklerim ve 'azîmü's-şân 'izzetim ve vücûdım ve yüksek halk itdiğim mekânlarâ kasem iderim ki maḥlûkâtı ve göği ve şuyı ve yeri ve tağı ve İslâmları ve kâfirleri ve insânı ve cinleri ve âteşi ve deñizi ve taşları ve ağaçları ve gıceyi ve gündüzi yaratmadım, ancak kisâ-i Yemânî tahtında olan zâtın muḥabbetiyle yaratdım.

(10b) انزل يا جبرائيل اخبر حبيبي بأنّي ما خلقت خلقا ولا سماء ولا ماء ولا أرضا ولا جبلا ولا مسلمين ولا كفارا ولا إنسانا ولا جانا ولا نورا ولا بحرا ولا أحجار ولا اشجار ولا ليلا ولا نهارا إلا في محبته

Ya'nî, "Yâ Cebrâ'îl, aşağı nüzül idüp Ḥabîbime haber vir ki taḥkîkan ben 'azîmü's-şân maḥlûkâtı yaratmadım, ancak anın muḥabbeti için yaratdım" buyurduğda,

فنزل جبرائيل كالبرق الخاطف وهو يقول السلام عليك يا طه السلام عليك يا يس السلام عليك يا مدثر السلام عليك يا مزمل السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته سمعت

Ya'nî Cebrâ'îl 'aleyhi's-selâm nüzül idüp beş kerre selâm virüp haber virdi, didi: Yâ Resûlallâh sübhânehü te'âlâ 'aliyyü'l-a'lâ nidâ buyurdu: "Yâ Cebrâ'îl, yâ meleklerim, ben 'azîmü's-şân hîçbir maḥlûk yaratmadım 'izzetim ve cûdım ve yüksek halk itdiğim 'ulüvv-i mekâna kasem iderim ki maḥlûkâtı ve göği ve şuyı (11a) ve yeri ve tağı ve İslâmları ve kâfirleri ve insânı ve cinleri ve âteşi ve deñizi ve taşları ve ağaçları ve gıceyi ve gündüzi yaratmadım, ancak kisâ-i Yemânînin altında olan zâtın muḥabbetiyle yaratdım" diyü tebşîr eyledi. Bu taqdîrce İmâm Ḥüseyn radıyallâhü te'âlâ 'anhü icâzet taleb idüp buyurdu:

يقول يا جداه أتأذن لي أن أقول أبيات من الشعر؟

Ya'nî, "Yâ ceddî, izin verir misin ebyât okuyayım?"

Resûlullâh şallallâhü te'âlâ 'aleyhi ve sellem:

أذنت لك فانشأ وهو يقول

Ya'nî, "İzin virdim, inşâ eyle" buyurduğda İmâm Hüseyin radıyallahü te'âlâ 'anhü Hâzret-i Fahr-ı kâ'inâta şalât [ü] selâmdan-şoñra şi'r buyurdu:

درة قد خلصت من جوهر
فأنادرة وابن الجوهريين

Bir incü ki cevherin zübdesidir. Bu tağdırce ben bir incüyem. İki cevher oğluyam.

(11b) والدي شمس وأمي قمر
وأنا الكوكب بين النيرين

Pederim güneş, vâlidem ay. Bu tağdırce ben bir yıldızam güneş ay arasında.

أمي الزهراء حقا وأبي
وارث العلم ومولى الثقلين

Vâlidem haqîkatde Fâţîmatü'z-Zehrâ'dur. Pederim dağı ins [ü] cin tã'ifesiñiñ şâhib-i 'ilminiñ vârişidir.

وعيد الله غلاما نشاء
وقريش يعبدون الوثنيين

Ya'nî Allâh'a 'ibâdet idici bir gûlâm zühür itdi. Hâlbuki Kureyş iki puta tãparlar.

يعبدون اللات والعزى معا
وعلى قام صلى القبلتين

Kureyş Lât ve 'Uzzâ didikleri iki puta tãparlar. Hâlbuki o çocuk iki kıbleye karşı namâz kıldı.

من له جد كجدي مصطفى
سيد الكونين نور الظلمتين

Benim ceddim Muştafâ gibi kimiñ cediti var ki dünyâ vü âhiretiñ seyyidi? Hâlbuki küfrden kırtarıcıdır ve gice kıarasında nûrıdır.

(12a) من له أب كأبي حيدر
قاتل الكفار في يوم حنين

Benim pederim Haydar gibi kimiñ pederi var? Hüneyn gâzâsında ve gâzâlarda küffârı katl idicidir.

من له أم كأمي فاطمة
بعصبة المختار قررة العينين

Benim vâlidem gibi kimiñ vâlidesi var; Hâzret-i Fahr-ı 'âlem şallallahü te'âlâ 'aleyhi ve sellem hâzretleriniñ kıumâş-ı gözleriniñ bebeğı?

من له عم كعمي جعفر
ذو الجناحين أصيل النسبين

Ya'nî benim 'ammim Ca'fer gibi kimiñ 'ammîsi var ki iki kıanağ şâhibi dimekdir ki pederi ve vâlidesi tãhir?

نحن أصحاب العيا خمستنا
قد ملكنا شرقها والمغربين

Ya'nî bizler beş kışi 'abâ şâhibiyüz şark ile garba mâlik olarak.

نحن جبريل قد سادسنا

ولنا الكعبة ثم الحرمين

Bizlere Cibrîl-i emîn rağbet ider ve muhabbet ider. Ka'be bizim-çündür dağı bizim-çündür [Harameyn].

قرة أعين (12b) عصابة مخطر

في غد تسقون من يد الحسين

Ya'nî, "Fahır-ı 'âlemiñ bölüğünde gözleriniñ bebeği yarım ehl-i maşher Hazret-i İmâm Hüseyin rağıyallahü 'anhü elinden sulanur" diyü ebyât-ı şî'r zâhir olduğda, قسم النبي صلى الله عليه وسلم وقال أحسنت أحسنت أحسنت يا حسين بارك الله فيك وإليك فعنه ذلك نزلت عليهم مائدة من السماء فأكلوا منها

Ya'nî Cenâb-ı Resülü's-sekaleyn-i şeffî-i men fi'd-dâreyn şallallahü te'âlâ 'aleyhi ve sellem tebessüm buyurup "Âferîn, âferîn, âferîn yâ Hüseyin. Hudâ-yı lem-yezel seni mübarek eylesün" buyurdu. Ol-vağt gökden bir şofra nâzil oldu. Ol şofradan ta'âm ekl buyurdılar.

وبركاتنا (13a) وقال علي بن أبي طالب كرم الله وجهه ورضي الله تعالى عنه يا رسول الله اجعل مجلسنا

فضلا

Ya'nî, "Yâ Resülallah, bizim meclisimiz için Hağ subhânehü ve te'âlâ hazretleri fazl u bereket buyurdu. İntihâsında haber vir" buyurduğda,

قال يا أبا الحسن ما ذكر خبرنا هذا في حضرت إلا وأمنوا من فزع الأكبر

Ya'nî Resülullâhü şallallahü te'âlâ 'aleyhi ve sellem buyurdu ki: "Yâ 'Ali, bizim bu haberimiz zıkr olmadı, ancak ol zıkr olınan meclis şâhibi feza'-i ekberden emîn oldılar."

قالوا زدنا يا رسول الله

Hazret-i 'Ali buyurur ki: "Yâ Resülallah, şerefimizi haber vir" buyurduğda,

قال يا أبا الحسين ما ذكر خبرنا هذا في حضرت إلا وكنتم شفيعا لهم يوم القيامة

Ya'nî İmâm 'Ali ve İmâm Hasan ve İmâm Hüseyin ve Fâtımatü'z-Zehrâ rığvânullâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'in hağlarında şerefi ziyâde buyurup ve buyurdılar ki: "Bir meclisde (13b) biz[im] bu haberimiz zıkr olmadı, ancak ol zıkr olınan meclis ahâlisine kıyâmet gününde ben şeffî oluram, şefâ'at iderem" buyurdılar.

يا رب الكعبة بمحمد صلى الله تعالى وآله وأولاده وذرياته وبالحسن وبالحسين بصهر النبي علي السخي

وبسائر الصحابة والقرابة كلهم أجمعين

Ya'nî ey cümleñiñ Hâlık'ı, Habîb'iñ Ağmed Resül'üñ Muğammed'e şalât [u] selâm olsun ve âlihî: âline, ve evlâdihî: evlâdına, ve zürriyyâtihi: zürriyyâtına, ve bi'l-Haseni ve'l-Hüseyni: ve ol kurratü'l-'ayneyn olan İmâm Hasan ve İmâm Hüseyin rağıyallahü te'âlâ 'anhümâya, dağı bi-şihri'n-Nebiyi 'Aliyyi's-sehâ: Ebi'l-Hasan ve Ebi'l-Hüseyin olan dâmadu'n-Nebî Hazret-i 'Ali kerramallahü vechehü ve rağıyallahü (14a) te'âlâ 'anhüye, ve bi-sâ'iri's-şahâbeti: ve sâ'ir aşhâba, ve'l-karâbeti ecma'in: ve ağrabâlarıñ ve aşhâb-ı aşhâbına ve küllühüm ecma'in. Temmet.

Sonuç

Kütüphane kataloğunda *Siyer-i Âl-i Beyt* ismiyle kayıtlı ve müellifi meçhul eser, Süyûtî'nin ehl-i kisâ konulu Arapça risâlesinin Türkçeye mensur bir tercümesidir. Eser, lafızlara bağlı kalmayan oldukça özgün tercüme metodu ve Süyûtî'nin metni üzerinde bulunulan çeşitli tasarruflar göz önüne alındığında te'lif-tercüme nitelikte sayılabilir. Süyûtî'nin aynı risâlesini Türkçeye manzum olarak çeviren, *Kisâ-nâme* ve *Haber-i Hayriyyet-eser-i Âl-i Abâ* adında iki eser daha bulunmaktadır. Bu eserler üzerine yapılan çalışmalarda Süyûtî'nin bir kisâ hadîsini aktardığı ifade edilmiştir. Oysaki Süyûtî, risâlesinde hadîs kitaplarında yer almayan bir kıssayı nakletmektedir. Bu kıssa, Süyûtî'nin eserinden alınıp başına uydurma bir senet ve sonuna Şîa propagandası nev'inden birtakım cümleler eklenerek bir hadîs-i şerîfmiş gibi bazı Şîi kaynaklarına sonradan eklenmiştir. Dolayısıyla eserin bir hadîs-i şerîfi aktardığına yönelik ifadeler doğru sayılamaz.

Eserde, Hz. Peygamber'in hasta hâlde Hz. Fâtıma'nın evine gelerek kisâ-i Yemânî'ye bürünmesi ve âl-i abânın sırasıyla aynı kisânın altına girmeleri tahkiye edilmektedir. Cebrâîl (a.s.)'in kisâ-i Yemânî'ye dikkat çekmesi, ehl-i kisânın gökten inen sofrâ ile nimetlendirilmesi, Hz. Peygamber'in kisâ ehlinin üstünlüğünü vurgulaması vb. argümanlarla eserde âl-i abânın kutsiyetine çokça vurgu yapılmıştır.

Daha önceki çalışmalarda, Süyûtî'nin baştan sona âl-i abâdan bahseden kıssayı naklettiği ilgili risâlesinin, yalnızca, yukarıda sözü edilen iki tercümesi olduğu ifade edilmiştir. *Siyer-i Âl-i Beyt*, daha önce fark edilmemiş üçüncü bir tercüme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Funding / Finansman: This research received no external funding. / Bu araştırma herhangi bir dış fon almamıştır.

Conflicts of Interest / Çıkar Çatışması: The author declare no conflict of interest. / Yazar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynakça

- Alkan, Mustafa – Tokar, Gamze. “Sâatî'nin Alevîlik/ Bektaşılık Risâlesi”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* 65(2013), 211-236.
- Cunbur, Müjgân. “Klâsik Edebiyatımızda Ehl-i Beyt Sevgisi”, *ERDEM* 8/24(1996), 909-960.
- el-Aclûnî, İsmâîl b. Muhammed. *Keşfü'l-Hafâ*. thk. Abdulhamîd b. Ahmed Hindâvî. 2 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 2000.
- el-Bahrânî el-İsfehânî, Abdullah. *Avâlimu'l-Ulûm*. 23 Cilt. Kum: Müessesetü'l-İmâmi'l-Mehdî.
- el-Fetenî, Muhammed Tâhir b. Alî. *Tezkiretü'l-Mevzûât*. Mısır: İdâretü't-Tibâati'l-Müniriyye, 1343.
- el-Mes'ûdî, Muhammed Fâzıl. *el-Esrârü'l-Fâtıma*. Kum - Emir: Müessesetü'z-Zâir ve Râbitatü's-Sadâkâtü'l-İslâmiyye, 1420/1999.
- en-Nisâbü'rî, Hasan b. Muhammed. *Garâibü'l-Kur'ân ve Regâibü'l-Furkân*. thk. Zekeriyâ Umeyrât. 6 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1416.
- Ercan, Özlem. “Kisâ Hadisine Dair Bir Eser: Âbid'in Kisâ-nâmesi”. *Turkish Studies* 13/5(2018), 111-146.
- et-Taberânî, Süleymân b. Ahmed. *el-Mu'cemü'l-Kebîr*. thk. Hamdî b. Abdilmecîd es-Selefi. 25 Cilt. Kâhire: Mektebetü'bni Teymiyye, 1994.
- Fuzûlî. *Fuzûlî Divânı*. haz. Kenan Akyüz vd. Ankara: Akçağ Yay., 1990.
- Hatiboğlu, Mehmed Said. “İslamda İlk Siyasî Kavmiyetçilik: Hilâfetin Kureyşliliği”. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23(1978) (Ayrı basım), 1-93.
- İbnü'l-Cevzî, Abdurrahmân. *el-Mevzûât*. thk. Abdurrahmân Muhammed Osmân. 3 Cilt. Medine: el-Mektebetü's-Selefiyye, 1966.
- İsmâîl Hakkı. *Rûhu'l-Beyân* (10 Cilt). Beyrut: Dâru'l-Fıkr, 1127.
- Koncu, Hanife. “Kisâ Hadisi'ni Anlatan İki Türkçe Mesnevî Üzerine”. *Azerbaycan Multikulturalizmi: Din ve Dil Siyasetinin İnkişaf Perspektifleri Adlı Beynelhalk Konferansın Materiallar Toplusunu*. 93-99. Bakü: Bakü Beynelhalk Multikulturalizm Merkezi, 2016.
- Kummî, Şeyh Abbas. *Ahret Menzilleri*. thk. Seyyid Mehdi Şemsuddin. çev. Kadri Çelik ve Fahrettin Altan. Sitare Yay., 1999.
- Kummî, Şeyh Abbas. *Mefâtihu'l-Cinân*. thk. Alî Âl-i Kevser. Beyrut: Mektebetü'l-Fukâhe, 1465/2004.
- Öz, Mustafa. “Ehl-i Beyt” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 10/498-501. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Özel, Ahmet. “Âl”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 2/305-306. İstanbul: TDV Yayınları, 1989.
- Özkan, Halit. “Süyûtî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 38/188-198. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Sâ'atî. *Âl-i Abâ ve Âl-i Resûl Hakkında Risâle*, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Reşid Efendi, 387.
- Sofuoğlu, Cemal. *Şîa'nın Hadîs Anlayışı*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Doktora tezi, 1977.
- Süyûtî, Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed. *Haberü Ehli'l-Kisâ'i ve Fazlihim*. Ezher Üniversitesi Kütüphanesi, 34196.
- Süyûtî, Celâleddîn. *Haberü Ehli'l-Kisâ'*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı. OE_Yz_1776/1, 1^a-3^b.
- Şengün, Necdet. “Hz. Fâtıma Mevlidi ve Vesîletü'n-Necât ile Mukayesesi”. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/2(2008), 419-438.
- Şimşir, Mehmet. “Manastırlı Mehmet Rifat'ın Tuhfetü'l İslâm Adlı Eseri Özelinde Osmanlı'da Türkçe Siyer Çalışmaları”. *İSTEM*, 30(2017), 311-332.
- Tan, Bünyamin. “Şair Hüseyinî ve Mesnevisi: Risâle-i Penc-i Âl-i Abâ”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* 88(2018), 35-57.
- Turan, Lokman. *Yenişehirli Avnî Bey Divanı'nın Tahlili (Tenkitli Metin) Encümen-i Şuarâ ve Batı Tesirinde Gelişen Türk Edebiyatına Geçiş* (2 Cilt). Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1998.

- Uludağ, Süleyman. "Âl-i Abâ". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 2/306-307. İstanbul: TDV Yayınları, 1989.
- Uzun, Mustafa İsmet. "Siyer ve Megâzî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 37/324-326. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.
- Yahyâ Bey. *Dîvân* (Tenkidli Basım). haz. Mehmed Çavuşoğlu. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., 1977.
- Yavuz, Adil. "Kisâ' Hadisi Rivâyetleri ve Ehl-i Beyt Kimliği". *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 19(2005), 153-177.
- Yekbaş, Hakan. "Türk Edebiyatında Ehl-i Beyt (Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin) Mevlidleri", *Klasik Türk Edebiyatında Ehl-i Beyt*, ed. Necmiye Özbek Arslan, Fazile Eren Kaya. 268-301. Çanakkale: Paradigma Yay., 2023.
- Yıldıran Sarıkaya, Meliha. *Türk İslâm Edebiyatında Hz. Ali*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2004.